

Átalyvető

Teleki-melléklettel!

2008. december

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és
az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedévi lapja

A tartalomból

Adventi levél	4.
Régi magyar karácsonyok	6-7.
Elemző: A forradalom ma már közpréda, Az RMDSZ és a magyar baloldal	8-13.
Szász I. Tas naplójegyzetei	14-15.
Az EKOSZ nyílt levele a rádióhoz	16-17.
Beszámoló: Emberjogi megfigyelők Kárpátalján, Wass Albert Újpesten	20-26.
Könyvbemutató	27-29.
Interjú	30-32.
Műhely: Sztalinul, Schrödinger macskája	33-39.
História: Márton Áron, Mátyás király és a székelyek, Trianon hatása	40-47.
Karácsonyi szépírás	48-50.
Irodalom	52-58.

Boldog karácsonyi
ünnepet kívánunk
minden kedves
olvasónknak!

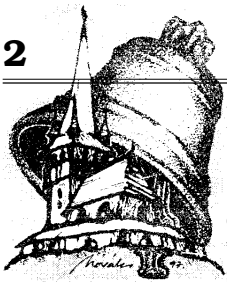
Dsida Jenő: HIDEG TÉLI EST

Életünk hulló karácsonyfáján
halkan repesnek a lángok.
Fölöttünk és bennünk hömpölyög
a hidegáramú csönd

Hópárnás, nagy fenyők alatt
ülünk le a törpék közé,
burkolózzunk a hallgatásba
s hunyjuk le félig a szemünket.

Mosson ki, vigyen magával
fodros hátán mindent, ami volt:
esdő várakozások meddőségét,
kulcsoltkezű, hasztalan imákat.

S míg csillagok kezdenek pislákolni,
töprengünk az eljövő felől:
hogyan kellene megszólalni?
S mindent előlről kezdeni?

EKOSZ

2007 októberében és decemberében utalta át az EKOSZ számlájára az APEH a 2006. év során történt SZJA 1%-s felajánlások összegét. A 156.222 Ft. összeget az alapító okiratban meghatározott célok teljesítésére, lapunk előállítási és postázási költségeinek fedezésére használtuk fel. Itt mondunk köszönetet a felajánlóknak.

2008. november 8-án választmányi ülést tartott az EKOSZ. Elsőként az Erdélyben Maradásért Alapítvány felvételére került sor. **Gergely Károly** vázolta szervezetük múltját, céljait, jelezzé a felelősséget érez amiatt, hogy az elnöki, alelnöki funkciók megfelelő kezekbe kerüljenek. A megbeszélés igen hasznosnak bizonyult, igazolódott e korainak tűnő kezdeményezés ésszerűsége úgy a megfelelő személyek kiválasztása, mint a feladatok átadásának előkészítése vonatkozásában, és körvonalazódtak a jelöltek iránti, úgyszintén az ő részükről fennálló elvárások.

Az EKOSZ gratulál **Gál Kingának**, aki Az Év Európai Parlamenti Képviselője lett. A néppárti, fideszes politikus az igazságügyi és polgári szabadságjogi kategóriában kapta meg az elismerést a The Parliament Magazine című uniós szaklaptól.

A méltatás kiemeli, hogy **Gál Kinga** a közép-európai kisebbségi jogalkotás szakértője. A politikus 2003 óta a Magyar Tudományos Akadémia elnökének főtanácsadója, korábban a Határon Túli Magyarok Hivatalának elnökhelyettese volt, s több nemzetközi szervezetenél tevékenykedett szakértőként. **Gál Kinga** Kolozsváron született, 1986-ban települt át Magyarországra, s 2004-ben a Fidesz jelöltjeként lett európai parlamenti képviselő. Az EKOSZ akkor azonnal reagált **Gál Kinga** megkeresésére, és szavazatainkkal mi is hozzájárultunk ahhoz, hogy elnyerje azt a pozíciót, melyben ő azóta is fáradhatatlanul tevékenykedik közös ügyeinkért; legutóbb az áttelepültek romániai nyugdíj-problémáinak rendezésében

sikerült áttörést elérnie. Köszönjük, **Gál Kinga!**

Salgótarján

Az országos méretű és jelentőségű, külföldi résztvevőket is felsorakoztató, immár 17-ik Október 23. Emlékfutáson megdőlt a részvételi csúcs, miután a kedvező időjárási viszonyok közepette immár három ezer résztvevő futotta le a 956, ill. az 1956 méteres távot. A Nógrád Megyei Hírlap részletes beszámolót közöl a rendezvényről, a korosztályok győzteseiről, külön kiemelve az egész rendezvény kitalálójának, mozgatórugójának és főszervezőjének, a Salgótarjáni Erdélyi Kör elnökének, **Valiskó Ferencnek** személyét. Évről évre visszatérően számolunk be mi is minderről, és itt adjuk közre az EKOSZ elnökségének, tagszervezeteink tagságának köszönetét **Valiskó Ferencnek**. Mindannyian büszkék vagyunk rá!

Siófoki Erdélyi Kör

Egy egész évre tekint vissza **Ármánkó Dávid**, az egyesület elnöke:

- 2007. december 5-én tartottuk meg immár hagyományos Mikulás-napi összejövetelünket, ahol megajándékoztuk a kicsiket, majd elfogyasztottuk a soha meg nem unható valódi erdélyi töltöttkáposztát
- Február 6-án a siófoki temetőben nagy részvétel mellett eltemettük **Nagy Etelka** testvérünket
- március 5-én tartottuk meg éves rendes közgyűlésünket, melyen több siófoki baráti egyesület képviselői mellett részt vett **Dr. Kövesdy Pál** elnökünk is.
- Március 15-én együtt koszorúztunk a siófoki társadalmi és civil szervezetekkel
- Május 3-án **Szücs László** tagtársunk balatonlellel préházában nagyszerű majális tartottunk
- Június 4-én részt vettünk Lepsényben a Trianon-gyásznapon, ahol koszorút helyeztünk el
- Szeptember 14-én a 2006-ban elhunyt **Kudor Márton** testvérünkre emlékeztünk özvegye, **Kudor Marika** balatonszabadi családi házában
- Szeptember 20-án Balatonlellén **Szücs László** testvérünk szülőjében segítettünk szüretelni
- Október 23-án a városi ünnepségen és koszorúzáson vettünk részt.

Monor

A monori „Balassady” Népfőiskola szervezésében a helyi Bethlen Gábor Erdélyi Kör tagjai és elnöke, **dr. Szekeres Sándor**,

más monori civil szervezetekkel közösen részt vettek 2008. november 3-án az 1956-os forradalom és szabadságharc hősi halottjainak, **Tóth László Józsefnek** szentelt emléktábla avatáson. Az alig 17 éves **Tóth László József** ipari tanuló és kitűnő sportoló 1956. október 23-án bement Budapestre, hogy részt vegyen a szokásos edzéseken, de soha nem tért vissza. Szülei, testvére és hozzátartozói csak hetekkel később tudták meg, hogy a fiatal sportolót lelőtték.

Az emléktábla avatás előtt a megemlékező tömeg **Vásárhelyi Géza** és **Kondás Imre** tanárok beszédeit hallgathatta meg a Bocskai István erdélyi fejedelem emlékére felállított kopjafánál, majd a II. Rákóczi Ferenc emlékére állított kőkereszt előtt. A népfőiskola vezetői méltatták az 1956-os forradalmat és párhuzamot vontak az 1956-os, a Bocskai, illetve II. Rákóczi Ferenc vezette szabadságharcok között, hangsúlyozva, hogy mindháromban a magyar nemzet szabadságáért folyt a harc, az idegen betolakodók ellen.

Tóth László József emléktáblájának felavatásánál **Pogácsás Tibor**, Monor polgármestere mondott beszédet. Az emlékező szónokok egy nagyon érdekes történelmi eseményről is tudósítottak, mégpedig arról, hogy épp **Tóth László József** szülői házából nem messze, 1956. november 3-án a monori fiatalok a 4-es főútnál barikádot emeltek, hogy megakadályozzák a hazánk fővárosát támadó szovjet hadsereg páncélosainak előrehaladását. A szovjet páncélosokat a monori fiatalok ugyan nem tudták megállítani, de e fiatalok tette a város könyvébe aranybetűkkel íródott be.

Ótágú Síp Kulturális Egyesület
- Szege programjaiból

- Június 21. „Tűzvarázs a nap tiszteletére” - hagyományörző est, amelyen elhangzott **Zombor Ottó** csillagász előadása, Ehnaton fárao és Szent Ferenc Nap-himnusa. Éjfélkor volt a tűzgyújtás, majd a tűzgrás és minden egyéb népszokás felelevenítése.
- Szeptember 27. A Hódegyházi Közösségi Ház és a falunak ajándékozott, Gyergyóditróból származó kopjafa felavatása. Egyesületünk **Pertás Mária** csodaszép, Szent Erzsébetet ábrázoló domborművét ajándékozta a felavatott közösségi háznak.
- Október 24. „Kalotaszeg építészetének üzenete a 21. század számára” címmel **Kós Károly** est, amelynek előadói **Koczor György** és **Panek József** (Erdély) építészek,

Szerkesztőbizottság: *Dr. Kövesdy Pál* főszerkesztő, *B. Osvát Ágnes* (irodalom és gyermekoldal), *Márton Ferenc* szerkesztő, *Nyeki István* technikai szerkesztő

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: **Orbán László**

Levelezési cím: *Dr. Kövesdy Pál*, 7100 Szekszárd, Otthon u. 2., tel./fax:(36)74/417-705

E-mail: ekosz@t-online.hu

A kiadásért felel az EKOSZ elnöke

ISSN 1416-4698

Böcz Nyomda - Szekszárd

Petrás Mária: Magyarországi Szent Erzsébet

Kosztándi József hegedűművész (Erdély), és a Kalotaszegi Táncház táncosai.

- November 21. „Mátyás király udvarában”. Vetélkedő szegedi és határon túli gyermekek számára, Mátyás királlyá választásának 550. évében.

Komló

A kéthónapos nyári szünet után a Komlói Erdélyi Kör az előzetes munkaterv szerint folytatta tevékenységét:

- Szeptember 24. A magyarság torzulása a világban és bennünk...**Dr. Andrásfalvy Bertalan** mutatta be hasonló című könyvét
- Október 6. Emlékező az aradi vértanúkra, beszédet mondott **Kiss László** ref. lelkész, majd ünnepi műsor következett.
- Október 23., november 4. A TIB szervezésében megemlékezés a dicsőséges napokról, majd főhajítás a Komlón hős halált haltak emlékművénél.
- November 6. A Bonyhádi Vörösmarty színjátszó kör mutatta be **Gutai Istvánnak** Wass Albert Tizenhárom almafa c. regénye nyomán írt A medve bőre c. darabját.
- November 12: **Gyócsi László** közíró látogatása, aki regényét dedikálta és előadást tartott A húnok. Egy birodalom tündöklése és bukása címmel.

Sopron

Szeptemberben egyéves szünet után a Soproni Erdélyi Ház újra bekapcsolódott a soproni kulturális életbe. Kényszerű szünet volt ez az egy év, melyre a tavaly őszi torrenciális esők után került sor. A négy napig tartó esőáradat után a 400 éves épület alapja megcsúszott és a boltívek repedezni kezdtek. Egy évig tartott, míg szakszerű munkával a ház alapjait meg tudtuk erősíteni és megelőzni a további kellemetlenségeket. Ma már felújítva várja a Ház a Soproni Erdélyi Kör tagjait és tárlataink látogatóit.

A felújítás után szeptemberben **Fazakas Sándor** erdélyi származású gyökérszobrász kiállítását nyitotta meg **Sz. Nagy Sándor** festőművész, restaurátor. Novemberben **Takács Péter** százhalombattai műgyűjtő hozott el hozzánk egy gyűjteményes tárlatot a XX. századi nagyváradi képzőművészek címmel. A kiállítás megnyitóján Takács Péter műgyűjtő számolt be erdélyi utjainak élményeiről, személyes találkozásairól.

✍ **Dr. Úry Élőd, a Soproni Erdélyi Kör elnöke.**

MVSZ

Köszönet a Magyar Gárdának

A Magyarok Világszövetsége nyilvánosan köszönetet mond a Magyar Gárdának azért, hogy felvállalta a Szabadság téri Ereklés Országzászló éjszakai őrzését, és méginkább azért, hogy így sikerült elfogniuk azt a magyargyűlölő garázdát, aki az elmúlt hónapokban több ízben meggyalázta a Szabadság téren felállított nemzeti szimbólumot és a Szabadság téri Hazatérés Templomának bejáratánál álló Wass Albert és Szabó Dezső szobrokat.

Azalatt a másfél év alatt, amióta az MVSZ 10 méter magas árbocrúdon elhelyezett nemzeti lobogóval visszaállította a Szabadság téren a törvényességet, az Ereklés Országzászlót megtestesítő építményt legkevesebb ötször gyalázták meg. Az MVSZ minden alkalommal feljelentést tett a rendőrségen, de a nyomozást mindig eredménytelenül zárták le. Pedig a néhány méterre lévő szovjet emlékművet 24 órán át rendőrök vigyázzák és a kamerával figyelik.

Ez a körülmény méginkább alátámasztja a gárdisták rendfenntartó fogásának jelentőségét.

Budapest, 2008. október 14.

A Magyarok Világszövetsége által felállított, az eredeti helyén lévő ereklés országzászlót szimbolizáló piramist Rogán Antal V. kerületi polgármester november 21-én elbontatta.

A Magyarok Világszövetsége 2008. december 5-én 17 órakor fátylás felvonulást szervezett Budapesten, a Kossuth téri Rákóczi szobortól az Alkotmánybírósághoz, tiltakozásul az ellen, hogy az Alkotmánybíróság 2007 márciusa óta nem döntött a magyar állampolgárság visszaadásáért indított népszavazási kezdeményezésről.

Kráter Műhely Egyesület - Pomáz

Kedves Barátunk!

2007. november 9-én a Marosvásárhelyi Nagytemplomban megkezdett Wass Albert jubileumi évét a programokat kezdeményező és szervező Kráter Műhely Egyesület pomázi székhelyén, **2008. november 15-én** záró gálaesttel fejeztük be. Az év rendezvényei, szoboravatásai, szavalóversenyei, vetélkedői nem várt sikerrel és sokunknak örömet okozva népszerűsítették az erdélyi emigráns író életművét. Köszönettel tartozunk ezért minden szervezőnek, résztvevőnek és a sajtó munkatársainak. Természetesen a Wass Albert életmű befogadás-történe-

te nem szakad meg, sőt reményeink szerint tovább fog hatványozódni. Már most körvonalazódnak 2009. eseményei, amelyek közül kiemelkedik Pomáz város Wass Albert szobrának avatása (2009. január 21-én, a Magyar Kultúra Napján), valamint az Echo TV ismeretterjesztő vetélkedője *Ki tud többet Wass Albertről és az erdélyi irodalomról?* címmel. Ezzel együtt a Kráter Műhely Egyesület méltóan kívánja lezárni az év eddigi programjait: minden eddigienél összefoglalóbb életrajzi kiállítást rendezünk *Esztendőnk, amik többszörösen számítanak* címmel tizenhét paraván és hét, tárgyi rekvizitumokat bemutató tároló segítségével (elsőnek elejtett szalonkája tollai, édesanyja rajzai, utazóládája, levelei, róla készült fényképek, stb.). A kiállítás hitelesen mutatja be az író minden életszakaszát. Terveink szerint egy évtizedekre szóló vándorkiállítás alapjaital találkozhat először a nagyközönség. Dokumentumainkat a oldal Wass Albert-galériája a későbbiekben közölni fogja.

Tisztelettel üdvözlö:

✍ **Turcsány Péter, a Kráter Műhely egyesület elnöke**

Szeged

A Székely Himnusz emléknapi lehet május 22.

2008. szeptember 8-án Szegeden a belvárosi temetőben megemlékezést tartottak Mihalik Kálmán, a Székely Himnusz zeneszerzője halálának és a himnusz első előadásának 86-ik évfordulója alkalmából. A megemlékezést a Mihalik Kálmán alapítvány és a Csongrád Megyei Önkormányzat szervezte. Beszédet mondott **Gál Imre**, az alapítvány elnöke, utána **Dálnoki Zsóka** színművész előadásában elhangzott a „Nem a fenyő” című vers. Ezután politikusok és civil szervezetek koszorúztak.

A résztvevők átmentek az újszegedi Rendezvényházba, ahol „A kő marad” címmel verses-zenés összeállítással folytatódott a megemlékezés. Itt az alapítvány elnöke beszédében kezdeményezte, hogy minden év május 22-e legyen a Székely Himnusz napja. A himnusz 1922. május 22-én hangzott el először (a szerző jelenlétében).

Magyar Anna ünnepi köszöntőjében bejelentette, hogy egyetért a kezdeményezéssel, támogatja azt, és indítványozni fogja az Országgyűlés felé. Az ünnepség méltó befejezéseként **Gyimesi Kálmán** operaénekes előéneklésével elhangzott a Székely Himnusz.

ADVENTI LEVÉL 2008

Drága Barátaim!

Életre szóló várakozásunkban ismét elérkezett a megszentelt adventi hetek ideje. Olajág termő hegyeinket az emberi mohóság viharai tarolják, völgyeinkben pedig özönvízre szánt népek botorkálnak, hordozván a gonosz erők által kitervelten és neveltetészerűen rájuk bocsátott mesterséges vakság következményeit.

Válságban van a világ, s még inkább annak válságra szántjai. Mi is.

Szeretnénk legalább megsejteni, honnan fújnak a gonosz szelek, s merre van vidéke a háttérből irányítóknak, de kimondani azt nem lehet. Még rágondolva is annyiféle rémet sejt meg a gondolkodásra még képes ember, hogy elmenekül saját sejtései elől. Mert mára már az igazság kimondásának tabujára neveltek népeket s nemzeteket.

A neoliberais világnak s minden ahhoz tartozónak a bírálata bűnnek számít és üldözendőnek, érte könnyen billogot égethetnek reád. De ha óvatos vagy is e téren, útban lehetsz más okból is, és ha kell, megtalálják a módját, hogy szalonképtelenné vagy akár semmivé válj.

Ami igaz körülöttünk, annak nincsen maradása. Hazugságokból épült világ hazugságpalotáját lakják a hazugságvilág helytartó lakásai nálunk és szerte a világban. Most azonban foguk már a jelzalog alatt roskadozó viskókra fáj. A „világ csendőre” birodalomban már árvezetik a kisemberek portáit. Már nem állhatnak ki ők sem kertjeikbe a gyerekekkel reggeli zászlófelvonásra. Ilyesmire készülnek felénk is. Először lelkünket vették birtokba, aztán szellemünket kötötték gúzsba, s mára eljött a test életképességét korlátozni szándékozó cselekvések ideje, a gyógyítás lehetőségeinek szétverése. Maradt még némi önállóság, a ház, a lakás: az én házam az én váram. Most a jelzalogváltás eredményeként ezt készülnek kihúzni az emberek alól, s ahol van, ott a földet is. Mehetünk! Mobilitásra bíztatnak, korszerűtlennek nevezik szokásainkat, földhözragadtnak csúfolnak, feleslegesnek tartják a falut. Ha így megy, akkor a föld földönfutóinkkal lesz tele, de ez a föld nem a mi földünk lesz már. Futásunkért is fizetnünk kell majd.

Rettenő előképek. Ismét borulátással vádolhattok. De a tények, az események, a tapasztalat mást mondanak.

Egyetlen erős várnak már csak az Isten maradt. S ha ő velem, kicsoda ellenem!

Igen, most jött el a nagy paradigmaváltás ideje. Sokféle szempontból kell megtörténnie, s ezért minden eddiginél nagyobbra kell lennie. Hiszen nem csupán a pénzcsinálta pénz világát volna szükséges térfigyelő kameráink látókörébe vonni, de ezzel egyidőben a fogyasztói társadalom csalóka előnyeit is kénytelenek leszünk elfelejteni. Létünknek ismét közelebb kell kerülnie a természethez, létformánknak le kell egyszerűsödni. És erre nem áll készen az emberiség. Ettől igencsak eltávolították csalfa szöszegő illuzionisták. A kör bezárul.

Rá kell jönnünk, hogy várakozásaink nem mulandó javak megszerzéséről szólnak. És nem önmegvalósításunk kizárólagossága az élet vezérfonala. A világ rákényszerül a fogyasztói társadalom felülvizsgálatára, a természetesebb életmódok felértékelésére és a szolidaritásra.

Amint az egyre nagyobb tudás – a rend csodájába mélyebben bepillantva és a véletlenek végtelen sorának képtelenségét felismerve – a természetfeletti fel- és elismeréséhez vezetett, azonképpen – a rendet tagadva és soha sem véletlenül, hanem tervszerűen rombolva – a mindenneknek föléemelkedni óhajtó gonosz az ember fennmaradásának egyre nagyobb kérdőjeleit odáig szaporította, hogy már csak a természetfölötti képes a létünkhöz nélkülözhetetlen rendet helyreállítani.

Egyfelől bonyolult gondolatok egyszerű tapasztalati tényekről, másfelől a feltétel nélküli hit.

Íme az adventi várakozás nagy lehetősége. Okoskodások helyett az égre pillantani és onnan várni segítséget. Nem feltétel nélküli megoldást, hanem erőt és képességet várni, a megoldásokban jó eszköznek bizonyulni.

Ez lenne feladatunk az általános emberi dolgok területén, lét és nemlét, tisztító jelen és gyógyító jövő dolgában. Hiszen az Alkotó eddig sem hiába tette dolgát.

De van nekünk egy másik szent feladatunk is.

Nemzetünk a várakozók között az egyik legtöbbet várakozó, legtöbbet szenvedett, próbált vagy büntetett nemzet. Az emberiségről leírtak után kötelességünk erről is gondolkodni. Saját, feledhetetlen és csak reánk bízott feladatunkról.

Ami itt történik, tudjuk jól, hogy ama nemzetek feletti erő befolyása alatt folyik. Ismeretes, hogy minden munkaképes magyar havi 140.000 forintot kellene befizesse, ha az adósságainkat és kamatait le szeretnénk tudni. Az sem titok, hogy az átlagkereset 120.000 forint. Erről többet nem is kell mondanom. Gazdasági megoldás már nincs. Csakhogy ezzel nem lehet felelősségünket könnyedén lerázni. Nem lehet depresszióba és anómiába süllyedve a falnak fordulni, mielőtt „úgyis meghalunk”.

Advent kiutat fog mutatni, de meredek és fárasztó lesz. Lemonrást és nagy erőfeszítést kíván végigjárása. Hatalmas lelki, szellemi tartalékok mozgósítását követeli meg. És a feltétlen hitet. Egy olyan hitet, mely nem egyik-másik vallás, egyik-másik világkép elfogadását jelenti, hanem azok közös, egyigazi sarkcsillagának folytonos és közös elfogadását. Földleptéki földünkön, emberleptéki emberként, lelkes lényhez méltó lélekkel, a világmindenség csodájának felelősségével kellene élnünk. Ennek kvintesszenciája a hit.

Nemzetünknek képesnek kellene lennie a Szent Korona fényéhez, minden embert befogadó és védelmező – és ma is legkorszerűbb – egyetemes igazságához való felemelkedésre. Arra, hogy ne csak saját sérelmeivel legyen elfoglalva, hanem nagyot mérven próbáljon meg úgy megújulni, hogy az egyetemes emberiségnek is példát mutasson.

Nagy feladat. Kiválasztottaknak való.

Annyit emlegettük, hogy ilyenek vagyunk. Annyit tettünk és véreztünk azért, hogy ezt bizonyítsuk. Annyit tettek azért, hogy mindezt feledjük.

Most itt van az idő. A Nagy Idő! Az újabb figyelmeztetés.

Advent elhozta a paradigmaváltás lehetőségének üzenetét. Valahol Valaki felemelte újját.

Ha eddig várakoztunk, most cselekednünk lenne ésszerű.

Cselekedni! Vagyis hittel, bizalommal és kitaróan munkálkodni.

Leányfalu

✍ Szász István Tas

Karácsonyi csillag

Az alábbi cikket 1944 Karácsonyára írta Magyarország mártír miniszterelnöke. Ma is úgy hangzik ez az írás, mint végrendelet, örök útmutatás, amelyre a mártír vér ütötte rá a hitelesség pecsétjét. A karácsonyi csillag fényében olvassuk hát Bárdossy László nemes magyar lelkének immár a túlvilágról küldött, de ma is aktuális sorait.

... Akkor is menekültekkel teltek meg az országutak, s félelem és kétség dobogott a szívekben: nem lesz-e a gyilkos fegyvere gyorsabb, mint a gyermekeit menekítő asszony nép futása? Az Eljövendőt, az Eljövendő új világát, az Ő igazságát akarták megölni a szerteküldött pribékek, de az istálló felett - amelyben a menekülés téli éjszakáján a születés misztériuma beteljesedett, - felragyogott a csillag, a hit, a diadalmas igazság, a béke csillaga: karácsonyi csillag.

Karácsonyi csillag, hintsd szét fényedet a magyar éjszakába! Sírassal, jajgatással, szenvedéssel terhes ez az éjszaka. Sok mulasztásunk, vétünk, keserves bűnünk festette sötétre. Így történt, hogy utat tévesztettünk benne. De nemcsak a helyes utat vétettük el. Összetévesztettük az üres formát a tartalommal, a jelszót a teremtő gondolattal, a fogadkozást a cselekvéssel. Csak mondogattuk, szajkó módjára ismételtgettük igazságunk szövegeit, de parancsát nem teljesítettük, terhét nem vállaltuk, áldozatát hordozni nem akartuk. És mit ér a nyers valóság világában a pusztaság, a hitvalló ereje és áldozatkészsége nélkül? Igazságunk most úgy mered ránk, mint szörnyű vád, a cserbenhagyott igazság vádja. Aki ledér alkatot köt a kényelemmel, igazságával együtt önmagát is elveszejti...

Karácsonyi csillag, hintsd szét fényedet a magyar éjszakába! A sötét árnyékokban nemcsak bűnök lappanganak. A fiatalok szíve tiszta és erős. S mennyien vannak az öregek között, akiknek fáj, hogy karjuk már nem bírja a fegyvert. Karácsonyi csillag, hintsd szét fényedet a magyar éjszakába! Világíts a szemébe azoknak, akikben él és ég a magyar lélek. Gyűjtsd fel a fiatalok lobogó tekintetét. Töltsd meg őket Advent szellemével. Erősítsd meg azokat, akik ott állnak a gáton. Azokat, akik mindent otthagytak, hogy a jövő magyar élet részesei, terhének, kötelességeinek hordozói lehessenek. Mert az eljövendő élet nem lesz könnyű élet. Mennyi mulasztást kell jóvátennünk, mennyi mindent kell törlesztenünk! Karácsonyi csillag, hintsd szét fényedet a magyar éjszakába! Világíts rá mindarra, ami múltunkban dicsőséges, aminek példáján nemzedékek nevelkedtek erőssé, bátorra, aminek vakító fényében ma szégyenkezünk kellene, ha nem volna hitünk, bizalmunk a magyarság megújuló erejében.

Aki boldog

Adventi gondolatok

„Aki boldog, könnyebben boldogít másokat is. Mi csurogjon az olyan forrásból, mely maga is száraz.” (Bolyai Farkas)

A boldog ember szívében tiszta forrás, isteni szikra van. Az egyszerű halandónak ezt is fel kell fedeznie. Netán tapinthatóvá, érzékelhetővé kellene tenni a boldogság kisugárzását?

A boldog, elégedett ember, mint csillagszóró a fényt, úgy szikráztatja lelki kincseit a várakozás csodálatos heteiben, Jézus születésnapján. Plusz annyi éven keresztül, amennyi idő neki adatik e földi létből.

Nem a bronz-, ezüst- és aranyvasárnap számít. Avagy Advent időszaka a bevásárlásról, a lelkeket megvásárló drága ajándékokról szól? A mértéktelen evés-ivásról ne is beszéljünk! Aki boldog, az igyekszik földi lakhelyét a teljes boldogság megélésének színhelyévé tenni. (Sárga csikón, táltosan tovaszállni, honunk sorsával az egészben ki- és beteljesülni.)

A boldog ember szeretetével velünk és értünk van: álljon bár fagyban, finom havazásban, angyali csengettyűzésben kint a szabad ég alatt, vagy bent a szobában a karácsonyfa körüli meghittségben. A Mennyből az angyalt éneklő, velünk beszélget, pillanatok örömeiben tündököl – közben az adventi koszorú négy gyertyája szépen ég, finoman lengedez.

Édesanyám magát bánatában sem hagyta el (beteg bátyámat gondozta; nem kapott állami munkát, de megrendelésre festett és varrt, ahogy mondta, hogy „pézt lássak”), sőt, életvidám, humoros, bölcs asszony hírében járt. Jókedvével másokat is fel tudott vidítani, rögtön elfelejtették bánatukat, ha vele beszéltek, megnyugodva jó tanáccsal távoztak. Hittel és reménnyel pillanatnyi tavaszokat varázsolt; szavak igazában tettek lubickoltak; hogy a lét miért olyan csalóka, miért annyira kicsinyes, azt nem tudta, de sokszor láttam arcát tenyerébe temetve hosszasan zokogni. Büszke, szép asszony volt. „Mintsem sajnáljanak, inkább irigyeljenek” – szokta mondani. Örömujjongás gyúlt szívében népdal- és zsoldár-éneklés közben. Zöldes szemében ragyogott az elérhetetlen boldogság (operaénekes pályáról álmodott). Társaságban szárnyaló szeretetével ő volt a központ.

Időnkint nemcsak az egyesek, a népek és nemzetek is próba alá kerülnek. Akkor válik el, mennyit érnek. Nem a számok hamis mértéke szerint, hanem a szellemi és erkölcsi életrealitás mérlegén. Ha eljön a próba ideje, nem lehet előle kitérni, sem elődázni. A nemzet életének rendjét magasabb erők igazítják. A próba azon fordul meg:

tud-e a nemzet egységben hű maradni azokhoz a feladatokhoz, amelyeket önmaga elé tűzött? Tudja-e egységben, a maga számára és a maga erejével megteremteni és megvédeni azt az életformát, amely sajátos lényének felel; azt az életformát, amelyben szárnyat bonthat, amelyben teremtő lendületet kaphat a nemzetben élő minden képesség és minden erő; amelyben még a kevésből is jut mindenkinek, mert az osztó kezét szeretet és együttérzés vezeti. A próba azon fordul meg: helyt tud-e állani a nemzet azért, aminek megvalósítását maga elé tűzte, avagy riadtan visszaszökken, ha nehézségekkel találkozik. A nehézségek, a megpróbáltatások, a szenvedések vállalása, a lélek szilárdsága viharban és veszedelmek között: íme a próba, amelynek súlyos órája ránk következett.

A karácsonyi csillag szívünkbe sugározza fényét és azt hirdeti nekünk, hogy nincsen olyan sötét mélység, nincsen olyan gyötrellem, nincsen olyan megaláztatás, amelyből ne emelhetné fel fejét az, aki élni akar és az életre érdemes. A születés misztériuma véres és fájdalmas s nincsen gyötrelmesebb út, mint az, amely a megaláztatáson és marcangoló önvádon át a megigazuláshoz vezet. Mennyi minden kavargó és örvénylik ebben a sötét decemberi éjszakában! Tört szívek zokogása és harcba induló fiatal katonák kemény, ütemes éneke; keserű csalódottság és mindenben bízó reménykedés, ima és átok, türelmetlen lázadás és fáradt kétségbeesés, vád és viszonvá, bosszú és megbocsátás...

A sok visszas emberi gyarlóság felett a szelídfényű karácsonyi csillag.

Lesz még egyszer ünnep a világon!

Bárdossy László

Oroszlánjegyű volt. Barátai, imerősei „szépreményű” Kocsis Rózsának hívták.

„Annyira intenzíven élt, hogy két életet élt” – mondta öcsém, miután édesanyánk visszaadta életét teremtőjének. Én érzem, szellem-lelke velünk maradt.

Jézus megvigasztal minket földi nyomorúságunkban, mert ő magára vállalta a legtöbb szenvedést, aztán felmagasztalódott, megdicsőült. Tanítványainak mondta, aki látott engem látta az Atyát, én és az Atya egy vagyunk. Jézus bőséges szenvedése által bőséges vigasztalásunk van, ingyen kegyelméből, mert él, s ha őszintén hozzá fordulunk, a legnagyobb bánatunkban is megvigasztal, megsegít.

Aki nem boldog, az nem látott jó példát először a szülői háznál. Mást hallattak vele. Nem tudja kit, mit várjon. De jó lenne Adventkor minden embert egy kicsit boldogítani.

Jézus mondta a Lélekről. „Ha valaki szomjúhozik, jöjjön én hozzám, és igyék. Aki hisz én bennem, amint az írás mondotta, élő víznek folyamai ömlenek belsőjéből.” (János ev. 7/37-38)

Jézus Krisztus a boldogság forrása.

Juhos-Kiss János

Régi magyar karácsonyok

Elhanukásodtak a karácsonyaink. Úgy hittük jó másfél évtizede, hogy a félévszázadnyi ideiglenes itt-tartózkodása után végleg hazament Szibériába a Gyed Maróz meg Csiburáska. *(Ah, azok a meghitt, veresnyakkendős Mikulás- és Jézuska-pótló Téliapózások december elejétől Fenyőünnepig, sőt: újévig!)* De tévedtünk.

A jó öreg myrai püspök helyett mások érkeztek: rénszarvas-szánon a finn sarkkőri rokon, majd kivilágított teherautó-csordával a borvirágos orrú Bevásárlás Apó – utóbbi még az üveghegyeken is túlról, egyenest Kokakólaországból. És ők sem tágítanak – nyilvánvalóan újévig, számlazárásig. Már meg se rezdülünk, ha több menóra áll Pest belvárosában, mint az egész Szentföldön, ha a városi Mindenki Karácsonyfáján olyan vallás jelképei ragyognak, amely nem ismeri a karácsonyt.

Az Advent a folyamatos és féktelen bevásárlás ünnepe – félresöpörve valamennyi közgazdasági elemzés okfejtését a hitelképességéről és hitelképtelenségéről. Kivetkőztettek önmagunkból.

Távozzunk el néhány percig ettől a zagyva multikulti, polkorrekt, amerikanizált meg eukonform világból őseink színes ünnepeinek világába. Milyen is volt – mondjuk – az utóbbi évszázadok néhány magyar karácsonya. *Színes, Magyar Karácsonya.*

Félezer éve is már (vagy még? Ugyan ki tudja, melyik a helyesebb?) a szenteste, majd az eleinte tízórás, később éjféλι harangozás utáni mise volt Istené s családé – azután azért belefért sok minden, kevésbé kegyes cselekedet is...

1573-ban lám így dohogott a jó Bornemisza Péter: „Az Írás a Karácsonyt az Úr születése napjának, nem pedig a kalácsok napjának nevezi!” Sokat sejtető a szójáték, hát még ha arra gondolunk, hogy a velünk együtt élő, akkor tót, ma már szlovákká nemesült szomszédainknál máig is gyanúsán egybecseng a „vianocská” és a „vianoce” szópár... Persze nem sokat használt a püspöki intelem, hisz ne feledjük, kemény idők jártak ekkoriban, *csaknem olyan kemény idők, mint ma!* Janicsár és „lánckenet” (Landsknecht) dúlta a hétköznapokat, jól esett egy kevéske lazítás... Bizony, pár évvel később a magas kassai magisztrátus kemény hangú rendeletben kénytelen figyelmeztetni polgárait: „Az Advent nem farsang még, s kiáltképp tilos a farsangolás – éppen karácsonykor...”

A két pogány közt sínylődő végvári vitézekről s hódoltságai magyarokról is van adatunk bőven. Dobó István és Balassa Bálint legendás egri végházának vitézei 1579-ben az ősellenség török hatvani helyőrségét így invitálják karácsonyi (!) vendégségre: „Lakozunk együtt, együnk-igyunk, az vitézek is együtt mulassunk!” Meg is jelentek a derék törökök, csakhogy a borvacsora hamar a fejekbe szállt, a lakoma vége véresebb lett, mint egy kisebb ostrom, vagy akár vásárítás...! Írt is a bécsi király meg a budai pasa egymásnak szemrehányó leveleket – hogy a szent ünnep megcsúfolását már ne is említsem.

És bizony város-on-falun - az év dolognak-csatának való többi háromszázhatvan napja kárpótlásaként – vidáman folyt e pár napban a pogány mulatozás is... A falvakban egyvégtében tartott a tánc aprószentekig, faluról falura vándoroltak a víg kompániák. A mulatóságnak része volt a kisebbek tréfás köszöntőmondása, a korbácsolás, mustármagozás és más, feledésbe ment vidámságok. Az egyenjogúság jegyében a lányok gyűjtötték a legények süvegébe a muzsikások komencióját: babot, borsót, gabonát. A városokban még cifrábban, az utcákon folyt a mulatozás. Végül a színes társaság legjava: a legátusok, a „falcoló” mesterlegények, a váltságdíjat gyűjtögetni kiengedett rab végvári vitézek, s koldusok sorra látogatták a módosabb házákat – erőszakosan követelve az ünnephez illő alalmazást.

A szinte keleties nyüzsgésű hazai ünnepeinkhez szokott, a karácsonyt a krimiai tatár kánnál követségben töltő Pápai Gáspár egészen otthon érzi magát, amikor a szultánfi születésének hírére „...az ceremónia tartott egy hétig való táncokkal és lövöldözésekkel.” Az sem zavarja ebben, hogy nyomorúságos fészék-szállásukon a lovakkal együtt kellett aludniuk – hisz itthon is így vegyült a vigalom és a nyomorúság...

Nem csoda, hogy a török kitakarodta után szapora pellengérezéssel, sőt! néha még halálbüntetéssel is igyekeztek városaink visszaállítani a karácsony méltóságát.

Persze a *másik pogány* is megérte a pénzét – a keresztény bécsi király előszeretettel rendelte fel magához épp Szent Karácsony táján a vagon- és fejvesztésre kiszemeltek... Bejczy Gergely, Vas vármegye „dictator”-a (ugye, milyen beszédes az adószedő hivatali címe?) 1575 végén így ír Batthyány Boldizsárnak: „Sokakat hívtak fel esméig szép szóval Bécsbe, kiket meg is fogtak bennük. Mostan pedig semmi tekintete, becsülete, tisztessége nincsen az magyar nemzetnek az német előtt.”

Aztán kevésbé kemény idők következtek, megnyugvást hozva a magyarnak. A tisztos polgári ünneplést bensőségesebbé tette a karácsonyfa-állítás lassan nálunk is elterjedő szokása – otthonmaradásra bírva a legficánkolósbab kedvűeket is.

Arisztokrata hölgyek honosították meg 1820 táján: József nádor felesége, Mária Dorottya hercegnő és Brunsvik Teréz grófnő valódi fenyőket díszítettek fel - Podmaniczky Frigyes írja naplójában, hogy Szászföldről érkezett édesanyjuk pedig először színes papírból vágott-ragasztott össze minden gyermekének egyet-egyet. Alig egy emberöltőnyibe került, míg általánossá vált a többnyire Felvidékről hozott fenyő feldíszítése dióval, vérpiros „karácsonyi” almácskával, kivágott papírfigurákkal. Erdélyországban persze „helyben volt” a fenyő – a kisgyermek Barabás Miklós már 1820 előtt látott dióval-almával díszített fát a háromszéki Kézdimárkosfalván.

Bár így két irányból is terjedt a szép szokás, Széchenyi István csak 1845-ben említi először naplójában a karácsonyfát – otthon is marad szépségében gyönyörködni, nem megy el a Pesti Kör estélyére. Érdekes, hogy a néhány nap otthoni „hényelés” szinte betegé tette a legnagyobb magyart – legboldogabb karácsonyákként az 1829-est említi, mert ekkor kapta kézbe a Hitel első kiadott íveit.

Reményik Sándor

Egy lélek állt...

*Egy lélek állt az Isten közelébe'
S az örök napsugárban reszketett
És fázva félt,
Mert érezte, hogy vonzza már a föld,
És keserűn kelt ajkán a „miért”,
Mikor az Isten intett neki: „Készülj!
Valaki ott lenn meg akar születni,
Neked szőtték e színes porhüvelyt:
Pici kezeket, pici lábakat;
És most hiába, le kell szállanod,
Öröktől fogva te vagy kiszemelve,
Hogy e testet betöltsd,
Mint bor a kelyhet, ampolnát a láng.
Menj és ne kérdezz, ennek meg kell lenni!”
S szólt a lélek: „Én nem akarok menni!
Én boldog vagyok Veled, Istenem;
Mit vétettem, hogy egedből kivetsz?
Mit vétettem, hogy le kell szállanom,
S elhagynom búsan és reménytelen
Az angyalokat, testvéreimet?
Mit vétettem, hogy le kell szállanom,
S feloltnem a gyötrő Nessus-inget,
A meghasonlás örök köntösét,
A nekem szabott hitvány rongy-ruhát?”*

Petőfi egy évvel előbb látott karácsonyfát, Vachot Sándoréknál. Az a sokoldalú, ámde méltatlanul elfelejtett Vachotné Csapó Mária állítja a fát, aki amúgy a fiúgyermek nemzedékeinek indiánkultuszát teremti meg Cooper Bórharisnya-regényeinek első magyar fordítójaként. De a mi Petőfinket Vachotné húga, Csapó Etelka vonzotta hozzájuk. Saját kezűleg kivágott csillagdíszre írta vallomását Etelkának, s együtt sütötték a kalácsot (Csapó Mária szerint Petőfi kitűnő szakácsnak bizonyult!), együtt díszítették a fát... Az egyik csillagdíszre írott vers fennmaradt:

„Ha e sötét betűk, amiket itt leírok
lennének a balsors, mely tán téged ér,
elvetném a tollat s nem írnék, bár ha lenne
minden vonásomért egy ország a bér”.

A szép Etelka pár nap múlva váratlanul meghalt – a vigasztalhatatlan Petőfi ekkor írta búcsúzásul a „Cipruslombok”-versciklust.

Aztán nemsokára hadak útján érkezett meg 1848 karácsonya. Az országba tört osztrák hadak parancsnoka, Windisch-Graetz ünneprontó kiáltványát már 22-én kifüggesztették Fertőszentmiklóson: a fegyveresen elfogottak „rögtön, kötél által kivégeztettek”, helységek pedig „tűzzel-vassal elpusztítandók”. Tudjuk ám, miféle hallatlan skandalum dühítette így fel a derék svarcgelb herceget. A 18-i mosonyi csatában „egy valami Görgey nevű dandárnok” egy zászlóalj Vilmos-huszárral futamította meg legkiválóbb két dragonos – ezredét!

Maga a tettes győri hadiszállásán jegyzi e napon: „Az, hogy meddig maradjon Győr a birtokunkban, egyesegyedül Windisch-Graetz belátásától függ.” És dicső szerénységgel hallgat saját hőstettéről, az ellenséggel szemben bátran helytálló vitézei nevét viszont sorra feljegyzi.

A Sándor huszároknál a szent naphoz végképp nem illő vígasság van: parancsnokukat, Poeltenberg őrnagyot fogadják *igaz magyarra* a vitézek. Ugyanis a kazimiri csatában (ma Albertkáz mérpusztának hívják, a Fertő-tónál található) a magyarul egy kukkot

Ki bor vagyok: a Végtelennek vére,
S láng, mely üveg alól is égig ér:
Mit vétettem, hogy bezársz engemet
Kehelybe, amely megrozsdásodik,
S ampolnába, mely romlandó cserép?!
És szólt az Isten szigorún: „Elég!
A törvény ellen nincsen lázadás!
Ha milliók mentek panasztalan,
Talán te légy kivétel?
Mint a fiókat az atyamadár:
Kivetlek. Tanulj meg jobban repülni,
S jobban becsülni meg az örök fészket!”
S az Ige alatt meggörnyedt a lélek.
Szomorún indult a kapu felé,
De onnan visszafordult: „Ó Uram,
Egy vágyam, egy utolsó volna még;
Egy anygalt, testvér-lelket hagytam itt,
Szerettük egymást véghetetlenül,
Tisztán, ahogy csak a mennyben lehet,
Szeretném viszontlátni odalenn,
Ha csak egy percre, ha csak mint egy álmod.”
S felelt az Úr:
„Menj és keresd! Lehet, hogy megtalálsod.”

sem tudó későbbi aradi mártír a tőle megszokott francia vezényszóval vezényelte rohamra huszárait: En avant les epouettes!” Amiből rögtön kitetszik, hogy epouette-jei (tisztai vállrojtjai) az ezred élén, s nem a biztos fedezékben voltak találhatóak...A rohamot követő vad kézitusában pedig vitézei majd kiestek a nyeregből, amikor az őrnagy úr egyszerre csak „úgy káromkodott, mint egy igazi kuruc!” Maga Kossuth Lajos jegyezte le ezt a páratlan nyelvvizsgát.

A Honvédelmi Bizottmány elnöke hőstettek felsorolásával akarta buzdítani a nemzetet – no meg a Pesten rémülten csomagoló, menekülni készülő országgyűlést. Hivatalos karácsonyi értesítőjében sorra veszi

- a közhuszárt, aki a kegyelemért gyáván megalázkodó főtiszt foglyát megvetéssel útjára engedi,
- a főhadnagyot, aki tizenhét lovasával egy zászlóaljat kerget meg,
- a gyalogos honvédszászlóaljat, amely szuronyrohamával szét-szór egy egész dragonos ezredet.

Szerze mi már tudjuk: pár nappal később Mórán elveszett a csata, az osztrák útja szabadabbá vált egészen a Tiszáig.

1851. Mikulás napjának előestéje. A Humboldt gőzessel New Yorkba (*s a szabadság hazájába*) érkező hőst, egy ismeretlen, távoli ország szabadsághősét hatalmas tömeg várja Staten Island kikötőjében. A vendég a hajó korlátjára áll – romantikus külseje hatásosan érvényesül – a tömeg elcsendesül. És ekkor valami rendkívüli történik: a henyé amerikai szlenget beszélő sokasághoz a barbár ország szabadsághőse a börtönben tankönyvként használt könyvei, a Biblia és Shakespeare ódon angol nyelvén szólal meg...Híresen zengő hangja a szabadban is érvényesül – a pillanat varázsából felocsúdó tömeg örjögve ünnepli.

Hat hónap diadalútját alapozta meg ez a találkozás. (Feljegyzik az anyakönyvek: a Kossuth bejárta vidékeken egy időre divat volt az újszülötteket „Kossuth”-ra kereszteltetni – ami persze afféle „keszöt”-nek hangzott amerikaiul). A csúcspont 1851 karácsonya. A philadelphiai Independence Hallban, az amerikai nemzet szülőszobájában maga az elnök, M. Dallas köszönti Kossuthot: „Magyarország vezére számkivetésben, de a szabadság csillaga megszenteli azt a helyet, ahonnan majdani szabadságát egykoron kihirdetik”. De Kossuth később úgy emlékezik, hogy az elnök szavainál jobban esett két pályadínyertes középiskolás köszöntője, akik a legszebb beszédet írták a távoli ország romantikus szabadsághősének.

De hiába a példátlan siker – a magyar által remélt segítség ismét, ismét, *ismét* elmarad....

A következő helyszín és a pillanat ismét jelképes. A Targul Ocna-i fronton ez a fegyvernagyvadás első napja: 1917. karácsony estéje. Deseő Lajos tábornok a friss havon fogadja tisztjei karácsonyi jókívánságait. Elnéz a fejük felett – a lövészárkok között keresi más tisztársak árnyait, azokét, akikkel még századosként, 1914. augusztus elsején a harctérre érkezett. Gyöngybetűkkel írott harctéri naplója szerint három-négyhavonta „cserélődött ki” az ezred tisztikara...Aztán elhárítólág int, szalutál – magában akar maradni. A fedezékben naplója várja: „Az oláh tisztok lakkcsizmában, púderes arccal, kipomádézva és béklyóba kötött oroszlánként viselkedve színpadiaskodnak: csak az oroszok miatt fogadnak el mindent a parlamentairjeik. Ígérik: lesz ez még másként, övük lesz egész Magyarország!” Csupán egy paca a sorok között... Aztán elhessegeti a baljós gondolatokat, bejegyzi: „Az a hír járja, hogy a muszkák meg az oláhok holnap itthagyják a frontot, mennek hazafelé. Csak nem lesz tényleg vége a háborúnak?” Nem lett – s csaknem *úgy* lett....

Püspökkel kezdtük, fejezzük is be püspöki szóval. Ravasz László így ír 1947 karácsonyán, balsejtelmektől sötétedő magyar égbolt alatt, a forradalom jelszavával visszaélő, de még csupán kezdődő igazságtalanságok idején: „*Karácsony a legszebb forradalom... Ez a gyönyörű forradalom mindig tart és tartani fog a világ végéig. Szörnyű igazságtalanságok, kényuraságok, zsarolások, kizsákmányolások az égre kiáltanak, s a halál adventi völgyein át epedve hallgatjuk a karácsonyi forradalom drága ígéreteit az igazság és szeretet országáról.*”

Maradt-e - legalább az ígéret?

☞ **Sárközy Csaba**

Lapunk negyedévi megjelenése nem teszi lehetővé az események, még a piros betűs ünnepek naprakész követését sem, így az 1956-s Forradalommal kapcsolatos, alábbi kiváló elemző írás közlésére is csak most kerülhet sor. Mindenek előtt fontosnak tartjuk viszont közreadását, mert fellelhető benne az immár állandósuló nyomorúságaink okozóinak, a látnok Ady által előre megátkozott mai latrainknak születési körülményei is. Akik mai „demokráciánkat” (valóan) reformkommunista teljesítménynek, a rendszerváltást (valótlanul) tudatos, vértelen népi forradalomnak, és ezzel az őket határokat átívelően elutasító magyar nemzetet örök ellenforradalmárnak minősítik.

Csapó Endre

A forradalom ma már közpréda

Ákár forradalomban, akár háborúban két ellentétes érdekű fél jelenléte szükséges. 1956-ban is élesen jelen volt két olyan tábor, amelyek egyike érdekelt volt a fennálló rend fenntartásában, vele szemben a másik a fennálló rend gyökeres megváltozásában illetve megszűnésében volt érdekelt. Minden, ami ebben a sorsdöntő évben megtörtént, ennek a szembenállásnak a függvényében jött létre.

A második világháború a világnézetek küzdelme volt. Pontosabban a nagyhatalmi érdekek világnézeti megfogalmazásban jelentek meg a közvélemény számára, mert ezáltal lehet az embereket legeredményesebben egymás ellen uszítani. Egyik oldalon a kapitalizmus, másik oldalon a kommunizmus eszméje szedte a híveket (kétszörösen az áldozatokat).

Intermezzóként, hogy árnyaltabb legyen a kép, a huszas-harmincas években egy harmadik eszme áramlott a kettő ellenében, a nemzeti szuverenitás védekező mechanizmusaként. Ennek ellenében fogalmazták meg a két klasszikus művi antagonizmus (a kommunizmus és a kapitalizmus) megdöbbentő együttműködését, mint „a demokrácia erőinek szövetségét a világ megmentésére”.

A közös ellenséggel szemben, példás szövetségben, a világot lángborítóan végrehajtott leszámolás után hamarosan helyreállt a korábbi állapot: a nyugat–keleti (amerikai–oros, ha úgy tetszik: kapitalista–kommunista) szembenállás, olyan társadalmi, ideológiai, katonai-hatalmi, gazdaságfilozófiai ellentétpár-játék, amivel évtizedeken át lehetett szórakoztatni a világot.

Ennek a grandiózus színjátéknak szenvedésre és pusztulásra kárhözhatott áldozata és drukkere volt a századközép európai népe, amely már a szovjet jármot is elfogadni készült, csak béke legyen végre. Ebben a nagyhatalmi játszadozásban kísérlete meg a szabadság elszánt vállalkozását egy szabadságra vágyó nemzet, amikor rászédett balekként szösz szerint értelmezte a rabtartója ellenségének álcázott, magát felszabadítóként reklámozó távoli nagyhatalom félre nem érthető biztatásait.

Az Egyesült Államok politikai megnyilatkozásaiban szerepelt a kelet-európai népek felszabadulásának támogatása, ami az akkori amerikai közvélemény kifejezett követelése volt. Azokban az években ilyen politikát vártak el a nyugati világ népei kormányaitól, elsősorban az Egyesült Államoktól, mert akkorra megmutatkozott a háborús propagandával hófehérré meszelt Szovjetunió valódi lényé a szovjet uralom alá adott fél Európa népeinek brutális elnyomásában. Hamarosan érzékelhetővé vált, hogy ezzel a színleléssel szemben létezik egy másik amerikai politika.

Azóta, két emberöltőnyi idő elteltével a történészek többet is tudnak erről a másik amerikai politikáról. Richard Nixon, az Egyesült Államok alelnöke egy szigorúan titkos nemzetpolitikai megbeszélésen (figyeljük a dátumot) 1956. július 12-én, többek között ezt mondta: „...az Egyesült Államok érdekeinek szempontjából nem volna maga a megtestesült rossz, ha a szovjet vasöklől ismét lesújtana a szovjet tömb valamelyik országában, noha mindent összevéve kívánatosabb lenne, ha a Szovjetunióval és csatlós államaival való kapcsolatainkban folytatódna a jelenlegi enyhülési folyamat.” (Charles Gati, Vesztett illúziók.)

A magyar nép abban hitt, amit hinni akart: – nem nézheti a művelt Nyugat, amit a Szovjetunió művel. Valóban érthetetlen volt. A Szovjetunió viszont azt tette, ami lényege. Az amerikai hírszerzésnek megvolt minden eszköze arra, hogy a világ vezető nagyhatalma mindent pontosan tudjon, ami a vasfüggöny mögött történik. Minden hivatalos megnyilatkozása tükrözte, hogy ezen a téren kellő is-

meretekkel bír. A kommunizmus ellenében hirdetett nagy kereszties hadjárat főként hazai fogyasztásra szánt reklámszöveg volt, hiszen a botrányos szovjetbarátság politikáját abban az időben már kongresszusi vizsgálóbizottsági leleplezés fenyegette. Tudjuk, a reklám győzött, állandósult a népálmító szovjetellenes propaganda és a szovjettel szembeni tértelenség gyakorlatában érlelődött a kétpólusú világkormányzás.

A szovjet megszállást kiszolgáló terrorista „magyar” pártkormányzat is őszintén hitt a nyugati kormányok szovjetellenességében. Ennek tudatában indítottak gyilkos pereket minden valóságos és igaztalanul vádolt Amerika-szimpatia ellen. A terror fokozatos szigorítása és széleskörű alkalmazása alapozta meg a hatalom fenntarthatóságát 1945-től kezdődően, olyan szűk mederben, amiben politikai téren csak a Párt mindenkorai hivatalos politikája nyilvánulhatott meg.

Ennek a folyamatnak a kiépítése során a hatalom szolgálatára szegődött sok tízezer lumpenproletár elkötelezett védelmezője lett a rendszernek, őket nemcsak – sokuk esetében egyáltalán nem – ideológiai meggyőződés tartotta meg a piszkos munkában, hanem a tisztes munkával szemben jól megfizetett, legalizált garázdálkodás bandaszelleme. Ez a társadalom alacsony rétegeiből hajcsárszolgálatra kiemelten „valakivé” tett rendszervédő szolgasereg adja az ÁVH-legénységet, ezekkel töltik fel a hadsereg hivatásos állományát tiszti, altiszti rangra emeltem, nevelik belőlük a tanácsi tisztviselőket és minden olyan szolgálat személyzetét, ahol a hatalomnak megbízható káderekre volt szüksége. A Párt és a pártállam minden hatalmi szerve ennek a rendszervédő szolgaseregnek, mint piramisnak a tetején, biztonságban érezte magát.

Minden elszigetelés ellenére a nagyhatalmi politikában jelentkező változások hatással voltak a magyarországi pártpolitikai aréna középére, amelyben már érlelődött a hatalom gyakorlatában szükséges változások igénye. Ez indította a miniszterelnöki székbe Nagy Imrét 1953-ban. Nagyon is odafigyeltek az 1955-ös genfi csúcstalálkozóra, amikor – a háború óta első ízben – a két nagyhatalom a legmagasabb szinten találkozott és tárgyalt a világbékéről. Ezt érezte Budapest politikai világa, amelynek józanabb része a szigor enyhítésében látta a hatalom megtartásának garanciáját. Ez az aggodalom politikai mozgalommá érett az írotársadalomban.

Eddig felvázoltunk két réteget, két akaratot, amelyek szerepet kapnak rövidesen 1956 októberében. A harmadik szereplő a legnépesebb, a legszervezetlenebb, a legkevésbé tájékozott, aki október 23-án délelőtt még nem tudta, hogy mielőtt leszáll a nap, világra szóló történelmi epizódot indít el – a magyar nép.

Három akarat működött tehát: 1. a terrorhatalom megtartása, 2. elviselhető szocialista pártállam kialakítása a meglévőből, 3. a pártállam lebontása.

Az 1. számú akarat a Szovjetunió fegyveres jelenlétében érvényesült. A 2. számú akarat a nagyhatalmi politikai liberalizáló irányzatára ébredezik. A 3. számú akarat egy mámoros pillanatban lángra lobban.

*

Meg kell vizsgálnunk egy fontos kérdést: volt-e reális esélye a háborúból győztesen kiemelkedő két nagyhatalom fegyveres összeközlésének 11 évvel a győzelem után? Az amerikai–szovjet szövetség államközi diplomáciai szintre emelkedése 1933-ban jött létre, majd a háborús készülődés erősítette, a háborús évek fegyverbajtársi, szövetségi együttműködése millió szállal kötötte egybe a két

hatalmat. Elképzelhetetlen, hogy a létrejött kétpólusú világrend nélkülözött volna alapvető együttműködést. Az Egyesült Államok vezetőit, üzleti érdekeltségeit nem a Szovjetunió léte vagy szerepe nyugtalanította, hanem a sztalin gyakorlat, ami Sztalin halálával (1953) sem akart megváltozni. A Szovjetunióban is érlelődött a változtatás szelleme, de ott második vonal hiányában vontatottan, akadózva bontakozott ki a liberalizációnak nevezett, Nyugat által szorgalmazott irányzat. Végül is a híres Hruscsov-beszéd 1956 elején (amikor nyilvánosan elítélte a sztalinizmust) a változás lehetőségének reményét keltette világszerte.

Magyarországon az Írószövetség rendezvényein, majd az egyetemeken, értelmiségi körökben érlelődött a változás igénye. Erre nyugaton is felfigyeltek, erkölcsileg támogatták, már csak azért is, mert a liberalizálásban lassabban haladó moszkvaiakat is sarkallni akarták a példamutatással. Ez volt a fentebb említett 2. számú akarat. A kommunista rendszer második vonala latolgatta a lehetőséget, amittől leendő hatalmát remélte, aminek útjában állt a párhatalom sztalinista garnitúrája. Az esztendő tavaszán és nyarán érlelődött a változás közhangulata, valóban mindenki kiegyezett volna egy cserével a felső vezetésben, amelytől civilizáltabb kormányzást kap.

Nagyszerű alkalomnak ígérkezett egy monstre diákfelvonulás Budapesten, ahol ország-világ előtt követelik a sztalinista módszerek eltávolítását, és hitet tesznek a szocialista rendszer mellett. Nyugat odaküldte minden épkezláb fotósát és riportert.

Nagy hibát követtek el (a maguk szemszögéből) a liberalizálás szervezői, amikor az egyetemi ifjúságnak szerepet szántak. Tervük biztosítékát abban látták, hogy ez a réteg hálás elkötelezettje a rendszernek, a likvidált felső és középosztály fiait, lányait csak elvéve engedték részesülni felsőoktatásban, zömmel a korábban legalacsonyabb társadalmi réteg ifjúsága képezte az akkori egyetemi társadalmat. Csak a felvonulások szervezése, a követelések megfogalmazása során szembesültek a szervezők nemkívánatos változások szenvedélyes követelésével. Ebből fakadt a huza-vona az engedélyező, letiltó rendelkezések során. Bizonyára nem volt reális veszélyérzete a 2. számú akaratnak, amikor ilyen jelek ellenére is követelték a Párt beleegyezését. Ki tudja, ha marad a letiltás, milyen fordulatot vesznek az események, hiszen nagy élmény volt, hogy a hatalom megingott, és hogy fél egy diákfelvonulástól.

Volt egy jobb felmérés is – ma már tudjuk. Andropov, a Szovjetunió magyarországi nagykövete 1956. június 26-án a következőket jelentette Moszkvának: „Barátaink, akiket lefoglal néhány túlságosan elhúzódo, párton belüli kérdés megoldása, nem biztosítják az említett gyűlések és viták kellő irányítását, aminek következtében számos esetben előfordul, hogy a nyíltan pártellenes és ellenséges megnyilvánulások nem részesülnek kellő visszautasításban.”

Ezt követően (tehát négy hónappal a forradalom előtt) Andropov meglátogatta a Székesfehérvárott állomásozó különleges hadtest törzsfőnökét, Malasenkot, tájékoztatta őt az országban tapasztalt ellenséges hangulatról, és közölte vele, hogy legyen készen arra az esetre, ha a magyar vezetők segítségért fordulnak hozzá. Malasenko felkereste a fővárosban Tyihonov altábornagyot, a magyar honvédelmi miniszter főtanácsadóját, tájékoztató céljából. Erről írja visszaemlékezésében: „Felkerestem Tyihonov tábornokot, aki a páncélszekrényből elővett három vastag dokumentumot, és azt mondta: – Ezekben a kötetekben a magyar vezérkar azzal kapcsolatos tervei állnak, hogy a magyar hadsereg az államvédelmi hatósággal és a rendőrséggel közösen milyen formában vesz részt Magyarországon az állami rend védelmében.”

A magyar kémelhárítás egyik vezetője 1956. december 28-án így fakadt ki a rendőrőrkapitánysági értekezleten: „Az októberi eseményeket megelőző időszakban voltak jelzéseink arra, hogy mi van készülöben. Erre korábban felhívtuk az illetékes elvtársak figyelmét, akik erre nem reagáltak.”

A párton belül is játszottak a tűzzel. Nagyon sokan gondolták úgy, hogy valamit tenni kell, mert ha így megy tovább, abból nagy baj lesz. A sztalinisták önmaguktól nem távoznak, egy kis társadalmi nyomás farvizén reméltek a második vonalban a hatalom csúcsán változást előidézni. Nem számoltak azzal, ami olyan váratlanul, szervezetlenül, elsöprő erővel bekövetkezett.

Mire a Műgyetemről a menet a Bem szoborhoz ért, a diákfelvonulásból néparadat lett, és megtoldotta a diákok követeléseit. Színrelépett a 3. számú akarat, és a történet ettől kezdve forgatókönyv nélkül, tervek nélkül, az események és érzelmek szabta pályán

lendült egy igazi népakarat eladdig ismeretlen erkölcsiségű, tiszta forradalmába.

A 2. számú akarat népes tábora minden terve szétesett ebben a történelmi gyalogmenetben. Akár a helyszínen, vagy híre vételével egyénileg is, döntés elé kerültek: Megmenteni a kommunizmust, vállalni a forradalmat, vagy elfarolni. Döntő többségében ez a tábor félreállt, kivárt.

Az 1. számú akaratnak csak egy lehetősége volt: védeni a hatalmat, minden erővel, beleértve az állomásozó szovjet alakulatokat. Még nem hangzott el a lövés, 23-án délután Gerő Ernő, akit Hruscsov telefonon invitált részt venni október 24-én a lengyelországi eseményekkel kapcsolatos ülésre, azt válaszolta, hogy Budapesten súlyos a helyzet, ezért inkább nem menne Moszkvába. A telefonbeszélgetést követően Zsukov Hruscsovnak a következőket jelentette: „Gerő felkérte a budapesti szovjet nagykövetség katonai attaséját, hogy a szovjet csapatok avatkozzanak be az egyre nagyobb, eddig soha nem tapasztalt méreteket öltő tüntetés felszámolására.” (Az idézett részek forrása: Kahler Frigyes – M. Kiss Sándor, „Mától kezdve lövünk” – Tíz év után a sortüzekről című könyv, Kairosz Kiadó).

Tudjuk, hogy a sztalinisták, látva az Országház ablakából a Margit hídra felvonuló áradatot (amire Hegedüs miniszterelnök felkiáltott: – Végünk van!), sietve felhozták Nagy Imrét vidékről, népszerűségét védőpajzsként alkalmazandó. Nagy Imre nem tartozott akkor a három akarat egyikébe sem, de a kommunizmus védelmében vállalta az 1. számú akarat szolgálatát. Már a parlamenti erkélyről elvétette a szót: – Elvtársak! Ilyen megszólításra felmorajlott a tömeg, ezzel vége lett a varázsnak.

A Párt Nagy Imrere osztotta a kormányelnöki posztot, de a kormány mindvégig csak sodródott a forradalom áramlásában. Csak követte – mindig elkésve – az utca akaratát, szinte naponta változott a kormány összetétele.

Október 28-ig Nagy Imre a forradalom ellensége volt, a statáriális gyilkosságok az ő nevében történtek. Majd amikor a forradalom lett a helyzet ura, a közakarat csak Nagy Imre személye révén fogadta el a kormány fennmaradását, pedig ez nem egyezik a forradalom logikájával. Ettől függetlenül nagy valószínűséggel moszkvai parancsra maradt, annak a feladatnak a terhével, hogy a forradalom élére állva térítse el annak irányát. Ezt nem tudta teljesíteni, itt már a forradalom logikája működött és sodorta őt, és tette az egypártrendszer főszámolójává, a szovjet uralommal szemben az ország függetlenségének kinyilvánítójává. Ki tudja, miért nem lépett le, ilyen lehetetlen lépések vállalása helyett? Az adott külhatalmi viszonyok között kormányfői pozícióból ilyen felelőtlen lépéseknek csak véres következményei lehetnek, amik hamarosan be is következtek.

Az Egyesült Államokat ugyancsak meglepte a magyar fejlemények drámai fordulata. Ezt az új helyzetet ugyan miként kezelhette volna? Ami történt, nem illett bele a politikájába, ellenkezőleg, megzavarta volna a genfi megállapodás menetét. Ezt jelzi a teljes tértelenség, amikor a világsajtó tele van a magyar eseményekkel, a hivatalos Amerika hallgat. Amerika népe, amely a felszabadítás és visszaszorítás hangoztatását éveken át hallotta, várt valamilyen határozott kiállást, nyilatkozatot, tettet. Nem tudhatott a jóval később nyilvánosságra került táviratról sem, amit Eisenhower küldött Titonak: „az USA-kormány nem nézne szívesen egy szovjetellenes népfelkelés győzelmét a Szovjetunió közvetlen szomszédságában.” A november 4-i brutális tanktámadás nem idézett elő semmiféle diplomáciai lépést, politikai következményt Nyugat részéről.

✱

A kádári megtorlás két réteget célzott meg kiemelten: a „megtévedt” elvtársakat, tehát a reformkommunistákat (innen van most a sok kommunista „szabadságharcos”), és a fegyvert fogott munkásokat. A 2. számú akaratot példásan megbüntette, majd megkegyelmezett nekik, és beépítette őket a hatalom intézményeibe. A művellet sikeres volt, amire elkövetkezett – 35 év múltán – az egypártrendszer felszámolása, készen állt egy elitréteg, amelynek elmúlt az ideológia-korszaka, fiataljai nyugati, főleg amerikai egyetemeken csiszolódtak, világpolgári dőjjel emelkedtek ki a magyar provinciálisizmusból, baloldaliként könnyen lettek internacionalisták a rendszerváltoztatás utáni kapitalista kurzusban. Ők most a szabadságharcot – merthogy már nem ellenforradalom, immár előny – mai elnevezéssel reformkommunista forradalomnak hirdetik. Mint egykori kádári börtönök rabjai, ők írják meg a forradalom történetét, adnak ki könyveket, létesítenek forradalmat kutató intézeteket, hoz-

nak létre szabadságharcos meg nemzetőr szövetségeket, és ünneplik, ünnepeltetik magukat, mint a történelmi esemény résztvevőit, élő tanúit, szakértőit.

Tavaly, az októberi megemlékezések bevezetőjeként, október 20-án, a Táncsics Alapítvány és a Friedrich Ebert Stiftung közös konferencia-sorozat harmadik része Ötvenhat, mint a baloldal öröksége címet viselte. Gyurcsány megnyitó beszédében azt mondta, 1956 nem forradalomként, hanem reformmozgalomként indult, és a kezdeti napokban nem az antikommunista, hanem a reformkommunista vagy reformszocialista jelleg volt a meghatározó. Hozzátette – ez a fokozatosság mutatkozik meg a mártír miniszterelnök, Nagy Imre életútjában is, aki hithű kommunistából lett a nemzeti progresszió képviselője. Addig lesz látásmódbeli különbség a forradalom megítélésében, amíg az 1956-ot megelőző generációja él – mondta Gyurcsány, majd így folytatta: „Nyitottan kell foglalmazni, de nem relativizálva”. „56 beleillik a magyar demokratikus szabadságküzdelmek sorába.” 56 deszovjetizáló, demokratizáló, reformkommunista. A nemzeti progresszió és a nemzet ügye nem szolgálható diktatúrában, erre jött rá Nagy Imre is”. Így mondta az egykori KISZ-titkárból lett reformkommunista-kapitalista miniszterelnök.

A gyurcsányi szómágia: egy kis igazságra ráépíteni a nagy hazugságot. Aki azzal a valósággal, hogy a Múgyetem és a Bem szobor között a reformkommunista elem kiesett a történelemből, azt meri állítani, hogy Ötvenhat reformkommunista forradalom volt, az történelemhamisító. A veszély az, hogy ez a hamisítás terjed el a külföldi irodalomban is. Csak egy példa a sok közül: „Az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulóján tartott budapesti megemlékezések a magyar felkelés legszembetűnőbb egyediségéről feledkeztek meg: a kommunista párt Magyarországon pillanatok alatt szétesett, és a magyar reformkommunisták – akik nélkül a forradalom nem jöhetett volna létre – átálltak a felkelők oldalára” – írja Alexandre Adler külpolitikai elemző a Le Figaro című francia napilap 2006. november 11-i számában közölt elemzésében.

Hát immár ilyen a kapitalista kommunizmus, nyugaton–keleten egyaránt. Megmaradunk ellenforradalmárnak?

(Magyar Élet, 2008. október 16.)

ADY ENDRE

Enyhe, újévi átok

*Hogy ragya verjen, marjon mindenütt,
Hogy jöjjön a döghullák varja
Mindenkire, aki vén, savanyú
Akaratát most piszkosan akarja
Lelkünkön és a szennyes Hunnián.*

*Hogy tébolyodva lelje meg eszét,
Hogy lásson egy rövidke órát,
Melyben halkulnak a gondolatok,
De hozzák már a vétkek megszabóját:
Fráter, gyermekeidben bűnhődöl.*

*Kilángol ez a sokszor lecsöpült
Ország: vegyes, vad bánatával
És hogyha volna Isten, számító,
Ki kicsiny bosszút állani nem átal,
Latrainkra tűzzel lesújtana.*

*Hogy fussanak rá minden nyavalyák,
Hogy a törés jó kedvvel törje,
Akarásunkat durván az, aki
Bánatokig és átkokig gyötörte:
Ez a gazember még lakolni fog.*

Ágoston András

A kisebbségi többpártrendszer térhódítása

Magyarország, pontosabban a magyarországi politikai elit az 1994 óta eltelt időszakban nem határozta meg a kisebbségi többpártrendszerhez való viszonyát. Ennek oka az, hogy nincs az elit többsége által támogatott, illetve képviselt, a nemzet egészére vonatkozó stratégia. Magyarország határozott nemzetstratégia formájában sem kívánt akadályokat állítani az európai álom megvalósulása, az EU-csatlakozás elé.

Ez érthető és talán indokolt is. Előbb a történelmi VMDK-ban, majd a Vajdasági Magyar Demokrata Pártban ezt a szempontot mindig figyelembe vettük és elfogadtuk. Azt azonban az EU-tagság megszerzésétől kezdve hiányoltuk és hiányoljuk, hogy Magyarország máig nem döntötte el, követő, vagy kezdeményező magatartás az, ami az EU-n belül felemeli az országot és a nemzetet.

Magyarország magatartásától függetlenül az utódállamokban élő magyar nemzetrészekben belül – az időközben megjelent közéleti ellentmondások, első sorban az autonómiához való viszonyulás okán – előbb a Vajdaságban, 1994-ben, majd az idén Erdélyben is, létrejött a kisebbségi többpártrendszer. A felvidéki fejlődés íve némileg különbözött. Ott, mindenek előtt a választási szerepléssel kapcsolatos megmondásokból kifolyólag, a kezdetben létrejött három pártból alakult meg a Magyar Koalíció Pártja. Igaz, Felvidéken nincs kisebbségi többpártrendszer, de a politikai elit láthatóan megosztott. Az MKP nem követel autonómiát. A tőle jobbra álló erők (egyelőre erőtlennül) a korábbi társnemzeti elképzelés helyett most az autonómia mellett teszik le a voksot. Az MKP-ban van egy szunnyadó, de reális ellenzéki szárny, amely a szlovák politikai elitel akar autonómiamentes stratégiai együttműködést. Őket első sorban a részérdekek, pontosabban a saját szűkebb gazdasági érdekeik irányítják. A helyi többségi hatalomhoz húzó szárny megfelelő körülményekre várva egyelőre az MKP-n belüli hatalom visszaszerzésében gondolkodik, de nem zárható ki, hogy amennyiben ezt érdekei megkívánják, a többségi hatalmi elittel egyeztetve pillanatok alatt saját pártot hoz létre.

A torz többpártrendszerrel a közös választási fellépésig

Látnuk kell tehát, hogy a Kárpát-medencében működő kisebbségi közösségek az elmúlt két évtized alatt megérték a belső politikai pluralizmusra. A Vajdaságban – igaz tizennégy évre volt ehhez szükség – a létrejött torz többpártrendszer a maga módján életképesnek bizonyult. Sőt a gyermekbetegségeket kiheverve a nemzeti érdekek érvényesítése terén egy magasabb szintre jutott. Közös autonómiakoncepciót hozott létre, s a részvevő pártok, jöhetnek torz belső elosztási kritériumok alapján, eljutottak a közös választási fellépésig. A Magyar Koalícióban belül vannak ugyan elvi különbségek, s találkoznak az egymást keresztező szűkebb érdekek küzdelmével is, de úgy tűnik, hogy a közös célt tartva szem előtt, az ellentmondásokat a három magyar párt kezelni tudja.

Szemmel látható, hogy Erdélyben a politikai szétfejlődést követően, a pártok közötti viszonyt nem a racionális közös nevező keresése és a parlamenti választásokra való felelősségteljes felkészülés jellemzi, sokkal inkább antagonizmusba hajló szembenállás.

Ez azonban azokat, akik a távlati politizálást tartják célravezetőnek, nem kedvetleníti el feltétlenül. Nézzük, mi lehet a pártközi elenségeskedés oka?

Mindenekelőtt az egypártrendszerrel járó kiváltságok elvesztése. Mert ezek bizony, a helyhatósági választásoknak a Magyar Polgári Pártra nézve lesújtó eredmények ellenére – elveszték. Megtört az egypárti varázs.

A másik lehetséges ok az RMDSZ-ben még mindig pislakoló remény, hogy a Magyar Polgári Pártot le lehet söpörni az erdélyi politikai színtérről. Erővel, mellőzéssel, netán a többségi politikai elit diszkrét segítségével.

S van egy harmadik lehetséges ok is. Miután az MPP-nek nincs kongresszuson elfogadott autonómiakoncepciója, s máris belső re-

pedések jelentkeznek a pártban, az RMDSZ abban reménykedik, hogy az egész MPP-jelenség előbb utóbb egy hamvában holt ötletnek bizonyul. A Magyar Polgári Pártban máris jelentkező belső feszültségek önsorsrontó méreteket öltenek, egy pillanatban összeomlik, s így tűnik el a politikai szinterről.

Meg kell állapítani: az RMDSZ viszonyulása az MPP-hez nem nélkülözi a politikai raiost. Ha egy viszonyulás (mint például a mellőzés, vagy keményebb formában az ellenfél belső bomlasztása) észszerű, s eredménnyel kecsegtet, nos, az a politikában legtöbbször elfogadható. Egy ideig tehát az RMDSZ részéről az MPP-vel szemben nem várható konstruktív magatartás.

De, kettőn áll a vásár. Ha az MPP kitartó célirányos tevékenységgel kiküszöböli a vereség okait, megerősödhet. Szervezeti gyorsodása, célirányos politikai tevékenysége Erdélyben is meggyökeresítheti a kisebbségi többpártrendszer. Ebben az esetben az RMDSZ együttműködésre, a fontos kisebbségi ügyekben akár partnerségre kényszerül.

Így most az MPP van lépésen. Nem véletlen, hogy a párton belül is vannak, akik tisztújító közgyűlést sürgetnek. Bármelyik párt általában akkor mutathat kisugárzó belső erőt, ha vezetősége minden pillanatban vállalni tudja legitimitásának a tisztújítás útján történő megerősítését.

De, az MPP esetében ez sem elég. Az etikailag és anyagi szempontból is feddhetetlen vezetőikön kívül a párt csak akkor állhat meg a saját lábán, ha nemzeti irányultságának megfelelő, a romániai magyarság egészének érdekeire épülő politikai programot ad, és e programból következő, rögtön alkalmazható autonómiamodelt.

Van tehát mit tenni az MPP-nek, ha szervezetenként és politikailag is megerősödve akarja bevárni az őszi parlamenti választásokat. A párt így értelmezett konszolidációja szolgálhat alapul ahhoz, hogy hiteles személyiségek kerülhessenek fel a jelöltlistára, attól függetlenül, hogy a tisztas helytállás esélyével egyedül vág neki a választásoknak, vagy sikerül egyességre jutnia az RMDSZ-el.

Magyarország és a kisebbségi többpártrendszer

Ha valami igazán jellemző volt az erdélyi első többpárti választásokat követő média-megnyilvánulásokra, akkor az mind Erdélyben, mind Magyarországon, a tanácstalanság, az értetlenség, rosszabb esetben a kisebbségi többpártrendszer ellen folytatott nyílt küzdelem.

Orbán Viktor és a Fidesz szerepvállalásának értékelésekor ezek a jellemzők különösen kidomborodtak. A magyarországi politikum erdélyi megjelenését ellenzói – kicsit talán sarkítva, de nem pontatlanul – a belügyekbe való beavatkozásnak minősítették. Tennének rendet inkább a saját portájukon - hangzott az egyenlőkhöz illő, s a jelenlegi helyzetben inkább groteszk méltatlankodás Erdélyben. Meg ugyanennek a mentalitásnak a magyarországi megfelelője: vétek, alantas pártérdek a magyarországi politikai viszonyokat a kisebbségi magyar közösségekbe exportálni.

A nagy média-zsivajban igencsak oda kellett figyelni, hogy valaki meghallja a Fidesz – MPSZ vezetőjének kézenfekvő magará-

zatát: hívtak, jöttünk segíteni, nem valaki ellen, hanem valami mellett. Orbán Viktor még hozzátette, hogy az ilyen segítség a demokráciában – ha egyelőre szokatlan is – de elfogadható. Hozzá kell szokni. A magyar-magyar viszonyokat tekintve mindenképpen, de az országok közötti bilaterális kapcsolatokban is, ha máshogy nem, lépésről-lépésre. Hogy mindez szoros kapcsolatban áll a „világ változásának megfelelő, új formák” felkutatásával? S a „korábban már létező egyezés” újbóli megkötésével? Hát persze, hogy erről van szó. A kérdés most már csak az: miért lenne baj az, ha a Budapesti közösségként szeretné integrálni a határon túli magyarokat, nem pedig egyenként, pardon egyenként, mint a környező kisantant fővárosok politikai elitje?

A médiában ténykedő egyik-másik politikai munkás egyenesen „bedarálást”, vagy arra irányuló próbálkozást emleget. Így, annak bizonyosságaként, hogy Kárpát-medencében élő magyarok egységes médiatársasága kialakulóban van, a Magyar Koalíció Pártja tíz éves jubileumával kapcsolatban egy az internetes honlaphoz illő pongyola stílusban megszólalt a Népszabadság helyi tudósítója, Szilvassy József. Orbánra mutatva felteszi a költői kérdést: „S végre felhagy-e azzal a rendkívül káros magatartásával, hogy látszólagos szövetségeseiket, valójában azonban alattvalókat, feltétlenül kiszolgálókat helyezzen a határon túli magyar közösségek élére? Vagy bedarálja az ellenfeleit, ahogy azt Magyarországon megtette Torgyán Józseffel és megpróbálta Dávid Ibolyával. S megpróbálta Erdélyben Szász Jenővel, korábban pedig a Vajdaságban Agoston Andrással”. Itt álljunk meg egy szóra!

Néhány nappal ezelőtt volt tizennégy éve annak, hogy a történelmi VMDK-ban a Horn-kormány programjának véleményezésekor dokumentumba foglaltuk: sikraszállunk a Kárpát-medencében élő magyarok határmódosítás nélküli politikai integrációjáért. Az Orbán-kormány volt az első magyar kormány, amely lépéseket tett ennek az elvnek a gyakorlati érvényesítéséért. Engedje meg Szilvassy József, hogy itt most ne soroljam mi mindent tett Orbán Viktor személyesen is a „határokon átívelő nemzetegyesítés” előmozdításáért. Mi, a VMDP-ben, s én személyesen sem, soha nem éreztük, hogy Orbán Viktor megpróbált bedarálni bennünket.

Ezzel szemben, az igazság az, hogy 1992 óta minden magyar kormánynak elmondtuk, hogy támogatást várunk autonómiaügyben. Mondtuk ezt akkor is, ha tudtuk, hogy az EU-csatlakozás ügye elsődleges magyar érdek. S mondjuk most is, amikor arra kérjük az EU-tag Magyarország kormányát, hogy a közös vajdasági magyar autonómiakonceptiót ne csak támogassa, de képviselje is a nemzetközi politikai szinten.

Azt, hogy Orbán Viktor erre már igent mondott, én nem bedarálási kísérletnek tartom, hanem egyfajta ritka politikusi adottság megnyilvánulásának. Nevezetesen, annak, hogy valaki képes felismerni, hogy kialakultak azok a történelmi körülmények, amelyek között egy eszme előtérbe kerül és megkezdődik a megvalósulása. Ilyen manapság az autonómia eszméje.

Tőkés: Az elnyomott magyar nemzetrészek számára az autonómia jelent megoldást.

Tőkés László európai parlamenti képviselő meghívására a Kárpát-medencei Magyar Autonómia-Tanács (KMAT) küldöttsége tett látogatást Brüsszelben, az Európai Parlamentben, Fodor Imre, a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) helyettes elnöke, Agoston András, a Vajdasági Magyar Demokrata Párt elnöke (VMDP), Kovács Miklós, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) elnöke és Jakab Sándor, a Horvátországi Magyarok Szövetségének (HMSZ) alelnöke részvételével.

A Kárpát-medencei magyarság képviselői az Integráció, autonómia és stabilitás témakörében tartott parlamenti közmeghallgatáson saját nemzeti közösségeik helyzetéről és problémáiról, valamint az általuk vezetett szervezetek időszerű törekvéseiről nyújtottak tájékoztatást.

Tőkés László házigazdai minőségében a KMAT által célul kitűzött közös autonómia-képviselő fontosságát hangsúlyozta,

egy egységes kárpát-medencei magyar nemzetpolitika összefüggésében.

Rámutatott, hogy az Autonómia-Tanácsban képviselt, különböző országokban élő magyar közösségeket – kisebbségi helyzetükön túlmenően – közös nemzeti és keresztény önazonosságuk, közép-európai, kárpát-medencei – regionális – identitásuk és az egyetemes közös értékekben testet öltő európaiságuk kapcsolja össze. A kárpát-medencei magyar nemzetrészek számára többszörösen hátrányos, elnyomott – kisebbségi – helyzetükben a közösségi önrendelkezés – az autonómia – jelentheti az egyetlen életképes alternatívát és megoldást – mondotta európai parlamenti képviselőnk, őszinte sajnálatát fejezve ki ugyanakkor amiatt, hogy a küldöttségből ki maradtak a Romániai Magyar Demokrata Szövetség és a felvidéki Magyar Koalíció Pártjának képviselői.

Az RMDSZ és a magyarországi baloldal

Az RMDSZ hosszú időn keresztül bizonyos fokú szemérmességgel takargatta a nemzetellenes magyarországi baloldalhoz fűződő kapcsolatait. Ezzel párhuzamosan a szervezet sajtóholdudvara egyfajta konzolidált, finoman nemzeti hangvételt ütött meg alaphangon, amibe belefért például Antall József által adott interjú közlése a Romániai Magyar Szó által, mely Horthy Miklós történelmi jelentőségét ecsetelte az áldott emlékezetű kormányzó újratemetésének idején. Mindez nagyon is érthető, hiszen a szervezet választói bázisa túlnyomórészt nemzetben gondolkodik és idegen tőle az anyaországi balliberális fröcsögés minden ellen, ami hagyomány, érték és erkölcs.

Az RMDSZ szemérmeskedése megszűnőfélben van, amire azt is mondatnánk, hogy legalább lelepleződik az álképviselő, s a szervezet megmutatja igazi arcát, de féltő, hogy nem ez fog történni. A választók nagy része nem affinis a burkolt üzenetekre, s csak az olyan direkt kitételek sokkolják igazán, mint mondjuk Szent István jobbjának tetemcafatként való említése, vagy esetleg a Szent Korona tökfödőnek csúfolása. (Lásd a Majsai Tamás nevet viselő sejtthalmaz egykori agymenését a Mancsban). Másrészt egyre kevesebben olvasnak írott sajtót. E helyzetben az Erdélyi Riport, az Új Magyar Szó vagy a nagymúltú, de szellemileg teljesen lepusztított A Hét nem egy esetben az Élet és Irodalomra, Mozgó Világra vagy a 168 órára emlékeztető balos szövegei a jövő elit ideológiai indoktrinációját szolgálják. A majdnai vélemény-multiplikátorokét. Kinevelnek sok kis Czika Tihamért, akik esetében merő véletlen már, hogy magyarul beszélnek, primér értékíránytük teljesen függetlenek a magyar nemzeti értékrendtől. Mindeközben az RMDSZ egyre nyíltabban kokettál az SZDSZ-szel és az MSZP-vel.

Nyakó és Újhelyi Nagyváradon: a sikerrecept

E jelenségkörnek egyik, az átlagnál nagyobb nyilvánosságot kapott epizódja volt, amikor Nyakó István és Újhelyi István a Magyar Ifjúsági Értekezlet meghívására előadást tartott Nagyváradon, ahol az ifjú politikusok meglehetősen elengedték magukat és meglepően őszintén beszéltek arról, hogy miképpen kell szerintük a választási kampányt megszervezni, a politikai üzeneteket pozicionálni és a kommunikációs stratégiát kialakítani. Érdemes egy kicsit szemezgetni a nyilvánosságra került és több internetes portálon is közölt aranyköpésekből „Lényegében mindig két tábor van, az egyik hülyyéz és lopással vádol, a másik a te táborod. Nos, csak az utóbbit kell figyelembe venni, nekik kommunikálunk, őket kell megtartani, a másik oldalt úgysem lehet soha meggyőzni.” „Az újságíróval egymásra vagyunk utalva. Vagy adsz neki hírt, vagy kitalál ő valami hülyeséget. Nos, akkor meg találj inkább te valami hülyeséget neki. Ha politikát akarunk eladni és mozgósítani, azt sajnos a bulvársajtóban lehet leginkább, mégpedig rövid üzenetekkel” „Minden szavazat számít. Az meg, hogy hogyan szerezzük meg, soha ne derüljön ki.” „Ha szavazásra akarjuk bírni az embereket, ellenséget kell keresni, ha nincs, akkor démonizáljunk valakit, mert ma már csak ettől mennek el az emberek voksolni”. Nos, íme az MSZP-s sikerrecept, aminek segítségével már két választást is megnyertek. Kelltt persze ehhez a suttogó propaganda-apparátus (nyíltan ugye nem lehet Orbán Viktort cigányozni), kelltt az infrastrukturális háttér, amit az MSZMP-től örökölték, kelltt a gazdasági hatalom, amit politikai kapcsolatrendszerüket kamatoztatva szereztek meg abban az időben, amikor még sok minden cseppfolyós volt, s kelltt az ideológiai baloldal (értsd: kozmopolitizmus, hagyomány- és vallásellenesség) eszmei mondanivalójára vevő balliberális médiatúlsúly. Az is érdekes, hogy a két fiatal politikus szerint az MSZP sokat segített az RMDSZ-t, de az RMDSZ-esek mindig azt kérték, hogy a dolog maradjon titokban.

Feltalálták a spanyolviaszt

Tulajdonképpen semmi újat nem tudtunk meg, az RMDSZ az utóbbi tíz esztendőben e recept szerint kommunikál, legfeljebb annyi különbséggel, hogy Tökés Lászlót nem támadják olyan intenzitással, mint ahogy Orbán Viktort a ballib média. De ennek sem az ő méltányosságuk az oka, hanem az, hogy vélhetően tisztában vannak vele, hogy a vehemencia visszaütne. A református püspököt „mindössze” szekus-gyanúba igyekeztek keverni (és Nagy Bene-

dek után több mint fél tizeddel vajon ki tette ezt? – nos, éppen az a Szatmári Tibor, akoron még Markó Béla munkatársa, aki egy tényleges ügynökbotrányba keveredett, ami Mucuska-ügyként híresült el a kétezres évek elején), Etikai Bizottság elé állították, Markó lehozogta, a kereszténydemokrata frakció (melynek egyébként Szatmári is tagja volt) az SZKT-n belül keményen kitámadta s még sorolhatnám. Mindemelllett a Magyar Polgári Párt is kiválóan megfelel az ellenségkép szerepére, itt is annyi különbséggel, hogy a támadások intenzitása a választópolgárok érzékenységre való tekintettel kisebb, mint az anyaországban. Itt egyelőre nincs még fasisztázás, nácizás, antiszemitázás és rasszistázás, szélsőjobboldalizás is csak módjával. Persze politikai rágalmazás, az akad, s előfordul, hogy a tolvaj kiált fogdmegért.

Talán a legdemagógabb, de egyben a leghatékonyabb kampányüzenet az volt, amikor négy esztendővel ezelőtt Székelyföldet az RMDSZ-esek teleragasztották a piros-fekete „magyar párt magyar érdek / román párt román érdek” feliratú plakátokkal. Ők ugyebár a Népi Akció listán induló Magyar Polgári Szövetségre céloztak román pártot emlegetve. S ők maguk lettek volna „természetesen” az előbbiekkal szemben a „magyar” érdeket képviselő „magyar” párt. Világos, rövid s persze hamis üzenet, cáfolni nem lehet hasonló rövidséggel. A plakát demagógiájának felismeréséhez már előismerek kellene, stratégiai gondolkodás, logikai kapcsolatok. Nem lehet a választópolgárnak egyetlen csattanós mondatban elmagyarázni, hogy miként puskázta el az RMDSZ Románia EU-csatlakozása előtt azt, hogy a magyar diplomáciával összefogva az erdélyi magyar autonómiát csatlakozási feltétellé tegyék. Az RMDSZ azzal, hogy Markó által is bevallottan lemondott a külpolitikai nyomásgyakorlás lehetőségéről, amikor kormányra ment, hitelesítette a továbbra is magyarellenes ento-diszkriminatív román kisebbségpolitikát s így de facto román érdeket szolgált.

Markók azt is tudják, hogy a sajtóikkal kell elsősorban kommunikálni, hiszen azokat nehéz meggyőzni, akik ismerik belülről az RMDSZ-vezetés igazi természetét és elkötelezettségeit. Újhelyiék őszintesége kínos lehetett Markónak is, mert a legutóbbi SZKT ülésen kitért az MSZP-s politikusok kampányügyben megfogalmazott tanácsaira és nagyon határozottan visszautasította őket. Attól még tudhatjuk, hogy egyrészt a választási kampánytechnikák tekintetében az RMDSZ Újhelyiékől függetlenül követte a most nyilvánosságra került receptúrát, másrészt azt is tudhatjuk, hogy az MSZP a színpalak mögött támogatja az RMDSZ-t, akkor is, ha ezt Markó tagadja. Nyilván tagadja, mert úgy járna az MSZP-vel, mint Rejto Jenő emlékezetes regényében Vöröskarom Pizkos Fred szeretetével. Akit az MSZP hangsúlyozottan támogat Erdélyben, annak túl sok esélye nincs. Markókék ugyanakkor finoman muzsikálnak a magyarországi baloldalnak s ezzel hálálják meg a támogatást.

Markó Béla írása az Élet és Irodalomban

Azon túl, hogy az RMDSZ-médiában egyre hangsúlyosabb a nemzetellenes hangvétel, figyelemre méltó s cseppet sem örömteli,

hogy Markó Béla az Élet és Irodalomban írta meg a maga választások előtti vallomását az RMDSZ és az MPP viszonyrendszeréről. (Markó Béla: Egy elmaradt egyezség története, ÉS, 2008/38) Az eszmefuttatásban az RMDSZ elnöke megpróbálja egyrészt igazolni saját önfeladó politikáját, másrészt pedig megmagyarázni a magyarázhatatlant, azt, hogy az RMDSZ saját javaslatától visszatáncolt, s politikai ellenőrzést kívánt gyakorolni az MPP közös „listán” bejutott képviselői fölött, sőt a jelöltválasztásba is bele akart szólni.

Markó szokás szerint mellébeszél, ködösít, összeros és tudatosan torzul értelmez: „Ahogy telt az idő, egyre apadt a parlamenti politizálást, a románokkal való közös kormányzást, a lépésenkénti, lassú, de szívós előrehaladást ellenzők tábora. Nagyjából azzal arányosan apadtak ők, ahogy duzzadt a tál lencse (utalás arra, hogy Markóék politikájának vonatkozásában többen rámutattunk arra, hogy úgy mond eladták az örökséget egy tál lencséért), kétnyelvű feliratok, magyar iskolák és óvodák, magyar nyelvű egyetemi szakok, erdélyi utak, gázvezetékek lettek a lencseszemekből.”

Markó ezúttal is kikerüli azt az alapvető kérdést, hogy a jelenlegi „stratégia” nem oldja meg az erdélyi magyarság vészes fogyásának problémáját, azon belül nem csökkenti az asszimilációt (Sőt. Meg merném kockáztatni, hogy egy konfrontatív politikai diskurzus inkább csökkentené a magyarság asszimilációját, mint a jelenlegi hamis premisszákon, pontosabban a magyar fél önfeladásán nyugvó konszenzusos politika), s hogy az a néhány engedménymorzsa, amit a hatalom lehullajtott az asztalról az RMDSZ elé, soha nem vezet el az autonómiáig, vagyis egy olyan létkeret kiépítéséig, mely hosszú távon szavatolja az erdélyi magyarság fennmaradását és gyarapodását. Más szóval a markói „stratégia” jövőkép nélküli, épp a legfontosabb kérdésre nem ad választ, azt egyszerűen megkerüli.

Ahhoz meg különös cinizmus kell, hogy a saját maga és párttársai által elvégzett politikai tisztogatást spontán apadásnak állítsa be. A Magyar Polgári Párt éppen azokból alakult, akiknek elege lett a magyar érdekek RMDSZ általi kiárusításából, akik már nem akarták nevüket adni a választópolgárok e gigantikus megtevesztési manőveréhez, az RMDSZ-es komprádor-politikához. S mindez nem elég, Markó még erkölcsi piederstált is próbál ácsolni maga alá: „Ertem a tradícionális etnikai küzdelem híveit, az ökölrázókat is, de egyetérteni nem tudok velük. Egyelőre, kételyek ide vagy oda, az általunk választott út az erkölcsösebb.” No íme az Újhelyi-recept. Az ellenfél demonizálása és megbélyegzése. Mit is nevez Markó „ökölrázásnak”? A Székely Nemzeti Tanács népszavazási kezdeményezését a székelység autonómia-igényének kinyilvánítására? Tokés László brüsszeli lobbizást a magyar ügyben? Az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács Európa Parlamenti képviselőket és rangos, nemzetközi szinten elismert autonómia-szakértőket felvonultató autonómia-konferenciáit? Mitől lenne erkölcsösebb kihagyni történelmi helyzetek sorát néhány miniszteri, államtitkári és igazgatói pozícióért és jó, megengedem: leaszfaltozott útért, kétnyelvű feliratért, mint következetesen, tántoríthatatlanul, egységben küzdeni jogos történelmi jussunkért, a mellesleg még a románság által is Gyulaférváron megígért közösségi öngazdálkodásért, autonómiáért? Hisz még Markó is elismerni látszik, hogy „a román politikát etnikai problémák megoldására csak úgy lehet rákényszeríteni, ha mögöttünk ott látják mind a másfélmillió magyart”. De ehhez fel kellene

vállalni egy konfliktusos politikai vonalvezetést, fel kell lármáznia a nemzetközi közvéleményt, el kell ismerni, hogy mindaddig az RMDSZ hamis látszatot teremtett, amikor a koalíciós együttműködésekkel (Ebből a szempontból teljesen mindegy, hogy az RMDSZ éppen formális kormánytag volt, mint 1996 és 2000, majd 2004 és 2008 között, vagy pedig kívülről támogatta a kormányt az ún. protokollumok mentén. A protokollum is egyfajta koalíciós együttműködés volt, mely tovább blokkolta az RMDSZ külpolitikai tevékenységét.) azt üzenete a nagyvilágnak, hogy Erdélyben a magyarok problémái megoldhatók külső segítség nélkül, sőt, még a megoldás is folyamatban van. Holott ezek a problémák nem oldhatók meg önerőből, itthon. Éppen azért nem, mint amit az autonómia-program ellenzői hangoztattak s hangoztatnak mindmáig, tételesen, hogy az autonómia gondolatával minden román politikai erő hadilábon áll. Olyan fórumot kell tehát keresni, mely felettle áll a román szuverenitásnak. Az ország nemzetközi megítélésének, a külföldi presztízsének befolyásolása az erdélyi magyarság egyetlen komoly eszköze az autonómiáért folytatott közdelemben, melyet 1996 óta nemcsak, hogy nem használtak az RMDSZ vezetői, hanem saját létesélyeink csökkentésére használtak a modell-értékű román kisebbségpolitika hazug mítoszának megteremtésével és táplálásával.

„Megtudhatjuk” Markótól azt is, hogy Tökés Lászlóval azért nem jött létre a megegyezés, mert az o lételeme az ellenkezés, ami bizony igencsak gyenge szöveg. Talán akad még néhány ember az erdélyi magyar közéletben, aki emlékszik arra, hogy mindaddig, amíg az RMDSZ az autonómia építésének útján haladt, addig Tokés László és Markó Béla együttműködése kifogástalan volt. Az oly sokat emlegetett Neptun-ügyben sem ők feszültek egymásnak, a hivatalos RMDSZ vezetés akkor még nem állt a partizánkodók mellé, az Ügyvezető Elnökség pedig felháborodott nyilatkozatot adott ki e tárgyban. Az autonómia építésének első két évében a két vezető közötti viszony egyszerűen feszültségmentes volt. Azután jött Nagy Benedek mocskos támadása a tiszteletbeli elnök ellen, amit a hivatalos vezetés hátulról fedezett, majd Markóék balfordulata s a kormánykoalíciós szerepvállalás illetőleg az autómia-program naftalinba tétele. Hogy is állunk akkor az ellenkezéssel? Markó állításának pont a fordítottja felel meg a tényeknek: Tökés László az autonómia markói tagadására mondott csak mindkoron nemet, épp az autonómia igenlésének jegyében.

Végül az RMDSZ elnökének megmulattatóbb fordulata az, amikor azt próbálja igazolni, hogy Orbán Viktor tulajdonképpen nem is a magyar egységet, hanem valójában a magyar széthúzást kívánta elősegíteni, amikor arra intette az MPP-t, hogy állapodjon meg az RMDSZ-szel: „Orbán Viktor világosította meg az elmémet: együtt akarjuk húzni a szekeret, csak hogy más-más irányba. Lenne Brüsszelben MPP, hangos vagy halk, pillanatnyi érdek szerint, és lenne Budapesten is, akárhányszor szükséges. Hiszen: parlamenti párt! Az pedig távolról igazán mindegy, hogy harmincketten vagy csak ketten vannak-e ott a parlamentben.” Hosszan lehetne ecsetelni, hogy ez mennyire belemagyarázás, spekuláció, alaptalan rágalmazás. Hogy Orbán Viktor a közhiedelemmel ellentétben nem sürgette, hanem késleltetni próbálta az erdélyi magyar politikai paletta kettészakadását, hogy még tusnádi beszédei alkalmával is mennyire került, hogy beavatkozzon az erdélyi magyar „belpolitikába”, s csak akkor állt oda a kampányban az MPP mellé, amikor már eldőlt, hogy mégiscsak két párt lesz Erdélyben. (Más kérdés, hogy a Magyar Polgári Párt azzal a döntésével, hogy nem indul az országos választásokon, saját párt-mivoltát kérdőjelezi meg. Ezt viszont nem lehetett előre tudni az önkormányzati választások idején.) Idézzünk fel inkább egy időtlen politikai viccet, mely lassan beivódott a mindennapi szófordulatok szövevényébe is. A Hofi Géza által is népszerűsített – vagy általa kitalált? – viccre gondolok a nyuszikáról, akit a farkas meg a róka akkor is meger, ha van sapka rajta s akkor is, ha nem.

Ha Orbán Viktor azt mondta volna, hogy az MPP feladja ön magát, hiteltelenné válik, ha lepaktál az RMDSZ-szel és semmiképp ne állapodjon meg, akkor az lett volna a baj, így, hogy a megegyezést szorgalmazta, Markó siet ebbe is negatív motivációt belelátni. E belemagyarázás viszont alighanem arra a kérdésre is választ ad, hogy Markó Béla miért az Élet és Irodalomban s nem a Heti Válaszban közölte haloványra sikeredett pamfletjét.

✎ **Borbély Zsolt Attila**

A romániai parlamenti választások értékelésére, kommentálására márciusi lapszámunkban kerítünk sort.

Csapdák csapdái

Oly sokat beszéltünk már legnagyobb csapdánkról, Trianonról, mely áldozatból bűnössé fokozott minket. Hiú ábrándnak bizonyult sorra minden reményünk. A lázálomban megvalósult feltámadás is szertefoszlott. Vártunk beismerésre, vártunk a sors intő kezére, a történelem bizonyító erejére. Vártunk Népszövetségre, ENSZ-re, Amerikára, és hittünk a proletár internacionalizmusban. Mindhiába. Most éppen Európa csalt meg. Sokadszor. Barroso úr a magyar nyelv Pozsonyban deklarálta „zavaró” voltát szlovák belügynek nyilvánította. Az lesz a megveretés is, az lesz az elfogyás, a bekebelezés is. Mit várhatunk azoktól, akiknek megmagyarázhatatlanul (?) saját vesztük sem drága. Ez hát a globalizáció. Ennek szolgálója a derék és számunkra megkerülhetetlen Európa is.

Persze ez is csak csapda. Hiszen itt „terülünk el” Európában, az annak így is nevezett része és a szintén része oroszok között. Hova léphet ez az ország? Elkerülhetetlen az atlanti orientáció, legnagyobb veszedelem az orosz! Íme visszatérnek! Pszt! már itt is vannak a spájzban. De elkerülhetetlen volt a német orientáció is annak idején. Ráadásul éppen az angolszászok kényszerítettek bele. Csak-hogy erről már csupán a történészek beszélnek olykor-olykor. Mi maradtunk bűnös nemzet. Most gáz van, mert gáz nincs, de melyik gáz gázoljon át rajtunk? S lehetne-e okosan tárolni, és stratégiai célponttá válásunk árán a vitát mégis javunkra zárni? Itt suttog csábító a déli áramlás, de sisteregve zendül Nabukká kórusa is.

A rendszerváltás csapdájáról is lenne mit szólni úgy általában. Lelkes fellélegzésünket követte két pusztító évtized. Most demográfiai spirálban, adósságsapdában, morális válságban, környezeti katasztrófa peremén szédelgünk. Figyelem! A szomszéd tehene ne vigasztaljon! A török, a Habsburg, a náci, az orosz után itt van az újabb birodalmi függőség. A megfoghatatlan globalizmus. Ha ezt is túléljük, választott nép vagyunk.

De a nagy csapdák kisebbekből épülnek fel.

Globális csapdánkon belül most új szerkentyűre kell figyelniünk. Nagy kihívás, nem Rigó-, hanem taposó aknák mezeje. (Lám, a szerbek Rigómezőjéből Koszovó lett, mivé lehet a mi aknamezőnk?) Ez a veszedelmes szerkentyű pedig ismét csak a globalizáció gyümölcse. Ezúttal nem csupán fanyar, nem csak mérgező, de igen furcsa és furmányosan csavarintós is.

Az ország éppen a lejtőn rohanva kerülhet olyan helyzetbe, hogy egy megmentésére kész erő kerül az élére. Végre, végre! Csakhogy ez a jelek szerint egybeeshet egy nagy és világméretű gazdasági válsággal. Vagyis a generációs időszakra lebutított és eltompított választók akarától függő hazát átvenni „kénytelen” mentőosztagnak nem csak az itt hagyott romokat kell eltakarítani és újjáépíteni a dült hont, hanem ennek a válságnak az önerőből kivédeni szinte lehetetlen következményeivel is szembe kell néznie.

Ez aztán a csapda. Mit lehet mondani a sültgalambra várakozóknak, az áldozatvállalásra képteleneknek, az önzőknek, az anómiába taszított, arra tanított tömegeknek. Hol lesz türelmük évtizedes terveket kibőjtölni? Hol lesz tartásuk, kitartásuk? Ők csak az eltartásra szocializálódtak 40 s újabb 20 éven keresztül. Bár ezt nem tudják, miképpen azt sem, hogy ezért nem ők a bűnösök.

Globalizáció! Te hatalmas, ármányos elkerülhetetlen csapda. Beléd lépve, acélos fogazatot lábunkra kattintva kell táncunkat lejtetni. Nyers Rezsőék idején még csupán gúzsba kötve táncoltunk. Ma már vasmarok szorítja fájdalmasan tagjainkat. És szellemünket is, mert ideológiája, a neoliberalizmus „mindent visz”. Azt is, ami nem megfogható.

És most jön a csavar az ügyben! A globalizálódó világ zászlóshajói, nagy amerikai bankok mennek csödbe. Csődjük oka a neoliberális szemlélet, a bármi áron hitelbe hajszolás, az atomizált, magára maradt, fogyasztásra nevelt, extraprofitot szolgáló humán erőforrást, az embert megszedítő álságos piac. És láss csodát: a testet öltött neoliberalizmus nagy bajában legnagyobb ellenfeléhez, az általa feleslegesnek deklarált, folytonosan gyengített és bedarálásra szánt ÁLLAMHOZ fordul segítségért. Az állam pedig fizet! Adósságból persze.

Az Amerikai Egyesült Államok a világ legnagyobb adósa. Adósságának hatalmas hányadát már Kína tartja a zsebében.

Ki kinek a csapdájában van tehát? És mi lesz e csapdakombinációk hatása a mi legfájdalmasabb csapdahelyezeteinkre?

Aki erre felelni tud, annak kezében van a bölcsek köve.

2008. szeptember 20.

Noé és bárka kellene

Néhány szakembernek az utóbbi években elhangzott figyelmeztetései után immáron hallani lehet a globalizáció neoliberális eresztékeinek recsegését, ropogását is. Természetesen ez még csak a kezdet. Nem eresztenek olyan könnyen azok az eresztékek.

A világ azonban hatalmas átalakulás felé halad. Az átalakulás felé pedig olyan veszedelmes mezsgyéken keresztül vezet az út, hogy akár megsemmisülés is lehet belőle. Ha az előző társadalmi rendszerek, a klasszikus kapitalizmus és a vele párhuzamosan és az egész világra kiterjedni képtelenül élő kommunizmus – egy kiterjedő atomháború által – már közelében volt az önmegsemmisítés lehetőségének, ez mégsem következett be. Mindkét oldalon élt még az önmegsemmisítésnek valamiféle csírája. Az ember képes volt önmagát ellenőrizni, vagyis céljainak elérésében még nem vált fékevesztetté.

Különösnek tűnő tényállás ez, hiszen, mint az egyre világosabbá válik, a közben a felszín alatt dolgozó – tehát harmadik világrendként láthatatlanul már létező – globalizmus mindkét egymással vetélkedő rendszert a saját szolgálatába állította. Erről azonban sokáig mit sem sejtettünk, és helyzetétől, neveltetésétől, sérelmeitől, szenvedéseitől, hagyományaitól stb. függően ki-ki a másik oldal győzelmét várta, mint mindent megváltó megoldást.

Hogy ez az egymásnak feszülés (melynek zajában és mindent elfedő füstfellegében lassan de biztosan világszerte komposztálódott az emberiség) szükséges előkészítője volt a globalizáció egyik alap-

feltételének, az emberi humusznak vagy a humusszá vált embertömegeknek, arra akkor még nem figyeltünk fel, sőt ma is magyarázkodni kell, ha ezt próbáljuk bizonygatni. Sajnos a visszafordíthatatlanság lejtőjén egyre gyorsabban vágató sorsszekegünk már köröztünk röpködő darabjai – előbb- utóbb – mindenkit meggyőznek majd ennek igazáról.

Mi lehet az a választóvonal, amelyik annak az emberi önkontrollnak, annak a még felelősnek nevezhető magatartásnak a végét jelzi? És ha ki tudjuk jelölni, ha meg tudjuk húzni, miben is áll?

A fent említett folyamat magában hordozza ezt. Azok a hatalmak, akik kitalálói, kidolgozói, megszervezői, majd remélt haszonélvezői az új rendnek, részben maguk is rabjaivá váltak ennek az erkölcsi, lelki, szellemi züllésnek. Másrészt az értékteremtő profitot leköröző, pénzből csinált pénz önállósodásának is tanúi lehetünk. Úgy szabadul az emberiségre ennek a globális pénzvilágnak a gépezete, mint amikor tudományos-fantasztikus filmekben a robot önálló életre kel.

A fékevesztett neoliberalizmus összeomlása egyelőre csak fel-tűnő perspektíva, csupán remény, de nem tudhatjuk, hogy ezt a folyamatot túléli-e a világ?

A megoldás olyan képtelennek kezd tűnni, a kilábalás olyannyira reménytelennek, hogy egyre inkább és egyre többen érzik a transzcendens, a csoda beavatkozásának szükségességét, ami ter-

mésztesen egyben a megvilágosodás pillanata is lehetne és egészen új pályára állíthatná az emberiséget.

Ha igaz az az elmélet, mely szerint a felvilágosodás az előre lendítő erő mellett nagy veszedelmet is jelentett, hiszen az emberiség a kézzelfoghatót, az (emberi) evidenciákon alapulót istenítve, teljesen megfelekedett a teremtő erőről és elfelejtett vagy nevétségessé próbált tenni mindent, ami emberfeletti, akkor most elgondolkozhattunk arról, hogy mi is történik a világgal.

Valaha, a történelem előtti időkben, a bibliai múltban már eljutottak őseink egy olyan pontra, ahonnan nem volt visszatérés emberi ésszel, emberi erővel. Akkor, az akkori világ jóval egyszerűbb keretei között jóval egyszerűbb megoldást hozott a Teremtő. Az özőnvíz oldott meg mindent. És a pusztulásból új világ született.

Manapság egy jóval bonyolultabb világban élünk, s bár egy éghajlatváltozással már magunk is képesek lehetünk előkészíteni magunk csinálta özőnvizünket, nem ez látszik a megoldásnak.

Ha keresni próbáljuk azt az eszközt, mely özőnvízként pusztít el minket s csak a választottakat hagyja meg az új csiráiként, akkor ezt

ma nem az elemek erőiben kell megsejtenünk, hanem önmagában a morális lezüllesztésünkben.

Sajátos módon ez a hanyatlás, melyből nincs visszaút, és amelyik az egyelőre nem általános, de felénk oly fenyegető demográfiai katasztrófának is valódi okozója, automatikusan fogja hozni az „új özőnvíz” mindent fel- és megoldó pusztítását.

A gátlástalanná vált ember, saját embertársainak tevékenységén zsírosodva pusztul bele a szenvedésre épített öncélú és felesleges jólét spiráljának szédületébe.

A kérdés csupán annyi, hogy ez már a vég, vagy valami újnak és megtisztultnak a kezdete.

A kérdés csupán annyi, hogy ebben a hatalmas emberi sorsjátékban nekünk milyen szerepet szánt a nagy rendező.

A kérdés csupán annyi, hogy akad-e számunkra Noé, és tudunk-e még bárkát építeni?

2008. október 1.

Zsákutcás jóvilág és gömböcök

A kedves olvasó talán többször unta is azt a vehemenciámat, mely a neoliberalizmust olykor már szitokszónak nevezte. Merészen tűnhetett az a reményem is, hogy az ezáltal szolgált globalizáció, mint társadalmi rendszer, fokozatosan rövidülő elődeinek sorába beilleszkedve, önmagát falja fel.

Nos – igencsak erős jelek szerint – az idő elérkezett. Elkezdődött az a valami, ami a reményeinket immáron évszázados visszapillantásban összedöntő zsákutcás jóvilág leépüléséhez vezet. Egyelőre a lelepleződés történt meg. Az istenített uralkodó ugyancsak pőrén és megszegyenülve áll előttünk, s már csak az lenne hátra, hogy ezen állapotáról maga is valljon. A változás számára halálos paradigma-váltást igényel. A bankok sorra dőlnek be, az eladósodott lakosság részket, de a televízió még most is önti magából a luxus életmódra biztató bankhitelek hirdetéseit. A lakos ül a képernyő előtt és belebambul a sugárözönbe. A fogyasztói társadalom nyújtotta sikerélmények bizony kényelmesebben elérhetőnek tűntek, mint a valódi értékeken alapuló, munkás, fáradtságos, de sokkal olcsóbb és mégis maradandóbb sikerekhez vezető utak. Autóval, pláne jó autóval tűndökölni egyszerűbb, mint egy nyelvet megtanulni. Hiába dicsérik a szép járgányt így: „hét nyelven beszélő kocsi”.

A hatalmat a neoliberális eszmék alapján őrizgetők, vagy akik ezeknek akár kényszerűen baráti szorításában őrizték azt, most egyre több saját csapda között lépegetnek. Az egyik éppen az eltompított, anómiás tömeg értetlen tekintete. Hiszen ti azt mondtátok, hogy...

Olyan országban él az anyaországi magyar, amely kétszeresen szenved el a válságot. Egyszer, mert ugyanez a szerkezet most világviszonylatban recseg-ropog, másodszor pedig azért, mert míg más boldogabb országok – a legkülönbözőbb okokból – jobb alaphelyzetből védekeznek, mi a hatalom megőrzése érdekében fittyet hányunk minden óvatosságra, s szinte felkínáltuk nyakunkat a fenyegető válságnak. Az pedig nem nemes vad. Nem áll odébb, ha a legyőzött ezt teszi, hanem gondolkodás nélkül átharapja azt a nyakat.

Most hivatalos és szakmai válságtáborok, intézményes és szalon keretek közt tárgyalgatják a „hogyan tovább” kérdését. Még nem egyeztek meg, hogy a két nagy iskola, a fűnyírós megszorítás és a fejlesztést remélő könnyítés, vagy ezeknek valamilyen elegye lehet az üdvözítő út. Most is a hatalom kérdése tartja őket befolyása alatt. Annak megőrzése vagy megszerzése.

Természetesen a mai demokráciákban egy országot akár jól, akár rosszul kormányozni csak a hatalom elnyerése árán lehet. Értendő tehát a hatalom óhaja, s nem is emliteném azt pejoratív módon. Csakhogy szeretném látni mögötte legalább a: jól szeretnék kormányozni ószinte óhaját. Az, hogy eredményesen akarnának, már besározódott. Az eredményességet ugyanis ki-ki a maga haszna szerinti eredményességnek értheti. Ilyen téren nem is voltunk elmaradtak. Sőt, élenjárók. Egyedül ebben élenjárók.

De amikor a válság kísért, amikor a király a „jőjj vissza hozzám” dallamára, jégerének visszakéregetésével van elfoglalva, akkor bizony már aligha működhetnek a látszattmegoldások, a hátsó gondolatokat is beépíteni képes tervek, a hatalommentő mechanizmusok. Még az időhúzás most erősen észlelhető módszere is életveszélyes.

Most ki kellene állni az átneveltek, a „lakosok” elé. Most lenne jó, ha ők nem csupán lakosok lennének, nem csupán atomizált, önimádatra nevelt, ál-öntudatos rabszolgák, hanem egy nemzet tagjai, állampolgárok, magyarok. Ez utóbbiak ugyanis képesek lennének megérteni fájdalmas áldozatokról szóló elképzeléseket, ők hajlandók lennének együtt gondolkodni felvázolt kiutakról. Most aztán felteheti az államtól segítséget váró államrombolók büszke és tudós csapata a kérdést, hogy mire mehet az igazság pillanatában „ezek-ke?” Bizony semmire. Saját nevelésű szavazó tömegük fogja leginkább elutasítani kérlelő szavaikat. Az állítólag náluk mifelénk kevesebb másként gondolkodóktól is több megértést várhatnak, mint saját gyermekeiktől. Ők most majd felsorakoznak a hazai neoliberalizmust felfaló kannibálok táborába. Számukra értéknek megmarad a cucc, a zajré, a fogyasztás beléjük nevelt szenvedélye, a könnyű utak szeretete, a legkisebb ellenállás felé áramlás csupán szellemi, lelki értékekben gazdagok számára leküzdhető ösztöne.

A világ gömböce, s benne a mi kisebbik büszke és vak gömböckénk már eldurranás előtt áll. Mellettük okos katétereikkel ott szorgoskodnak a nagyok. Csapolás következik, s azok, akik csak a gömböcök tartalmából éltek, most szenvedni fognak. Elernyednek, lelappadnak, kifújnak. De erősödni fog az, aki lecsapolhatatlan értékeket tudhat magáénak. Neki sem lesz könnyebb, de elviselni bizonyára egyszerűbb.

Most kellene felismerni kis és nagyobb hazánknak, hogy a pénz mindenhatósága, az Európa által is csak gömböctudattal hajszolt neokolonizációs kapzsiság, a nemzeteken belüli és nemzetek közötti szolidaritásnak csak szavak szintjén létező vegetálása nem tartható fenn.

Szükség van Európa egymással valóban összefogni képes öntudatos nemzeteire, szükség van Európa genetikailag kódolt keresztény(tyén) szemlére, szükség van a valódi értékeket ismerő kiművelt emberfejekre, a nemzeti öntudatok egymást tisztelő egészséges fejlődésére, a családra, az egyén tisztelőtől alapuló közösségekre, a falvakra éppen úgy, mint a városokra, a támaszt nyújtani képes erős államra. És nincs szükség a globalizáció láthatatlan érdekeket szolgáló és a pusztulásba vezető neoliberalizmust istenítő, most megismert formájára.

Írtam pedig mindezt Leányfalun, ahol – karakán polgármesterünk, Nyíri Csaba és önkormányzatunk jóvoltából – az érvényes nemzetiségi törvényeket semmibe vevő, a magyarokat gyalázó szlovák politikusok viselt dolgait némán tűrő Európai Unió zászlóit leszedték.

De valamennyien ott ülünk a duzzadó gömböcökben, s egyre vékonyodó és ezért egyre áttünőbb falán át a katéteres embereket lessük.

2008 október 19.

Nyílt levél a Magyar Rádióhoz

Az ország legnagyobb erdélyi szervezete, a 23 tagszervezetet tömörítő Erdélyi Körök Országos Szövetsége (EKOSZ) nevében fordulunk azon személyekhez, akik felelősek a Magyar Rádió arculatának kialakításáért.

A jelenlegi média-világ posványában számunkra továbbra is elsősorban a magyar rádió, kiemelten az annak idején Erdélyben egyedül fogható Kossuth Rádió jelenti a mindennapi tájékozódás, szellemi feltöltődés, lelki integritásunk megőrzésének reményét. Jelentené. Sajnos a Kondor Katalin elnöknő távoztása után bekövetkezett durva struktúra-változások, a radikális műsor-politikai átrendeződés mind kilátástalanabbá teszi e remény megvalósulását. Sok mindent voltunk és vagyunk kénytelenek tudomásul venni, azonban a tartalmi döbbenetek mellett a legkirívóbb formai változások azok, amelyek magyar emberek százazreibe dühöt és elkeseredést váltanak ki naponta. Lassan évek óta túrjuk ezt, ideje hát szólnunk. A bevezetett bífanyelvű, tudatromboló, óránként többször elismételt Emeregy (kettő, stb) bejelentkezést a rádió magyar voltának el-tussolásaként éljük meg, és naponta várjuk, mikor tűnik el mellőle Kossuth, Petőfi, Bartók neve. Ezzel párhuzamosan tűnt el az éterből az „Éljen a magyar szabadság, éljen a haza” szignálja,

ami pedig eszmélésünk óta egy idegen, legtöbbször ellenséges közegben a magyarsághoz való tartozásunkat, megmaradásunk lehetőségét jelezte, így ivódott be lelkünkbe. És most ezt tépték ki onnan. Az üzenet világos: *ne éljen a magyar szabadság, ne éljen a haza!* Véletlen lenne mindez? Vagy inkább Magyarország, a magyarság elnemzetlenítésének, tönkretételének „büszke és bátor”, olyannyira hatásos eszköze ez a számtalan hasonló próbálkozás mellett? Melyek eredményeként ma már büszkén és bátran rúghat belénk bárki. Íme „a szavak ereje”!

Nem remélünk önöktől érdemi választ, a politika korifeusaitól megszokott míves látszatmagyarázatokra meg nincs szükségünk. Csak abban reménykedünk, hogy lesz még nemzetének felelős vezetése a Magyar Rádióknak, a közszolgálati Magyar TV-nek. Magyarországnak.

Dr. Kövesdy Pál EKOSZ elnök

Kese Ferenc, az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének elnöke

Hompoth Zoltán, a Magyarok Világszövetsége

Pest Megyei Szervezetének elnöke

Fenti dokumentum kezdeményezésnek tekintendő, melyhez várjuk további szervezetek, csoportok, egyének csatlakozását. (EKOSZ, 7100 Szekszárd, Otthon u. 2., tel./fax: 74/417-705.)

Csatlakozások a Nyílt levélhez

(A beérkezés sorrendjében)

Alulírott Hegedüs Endre Dezső, mint a Magyarok Világszövetsége Kisújszállási Csoportjának vezetője *csatlakozom Dr. Kövesdy Pál EKOSZ elnök, Kese Ferenc, az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének elnöke, Magyarok Világszövetsége Pest Megyei Szervezete Nyilatkozatához, amit a Magyar Kossuth Rádió Emeregyé váló lezüllesztése tárgyában adott ki.*

Hegedüs Endre Dezső, Kisújszállás

✱

Mindenben egyetérték a levéllel.

Ha lehet, csatlakozom az aláírókhoz a magam és a Berni Széchenyi Kör nevében, amelynek elnöke vagyok.

Dr. Kanyó Pál, Svájc

✱

Erdélyi Szövetség - Lipsy Ildikó

✱

Tisztelt Dr. Kövesdy Pál!

Olvastam a Nemzeti Hírhálón a Kossuth Rádióhoz írt nyílt levelét.

Teljes mértékben egyetérték Önökkel. Engem is felhőborított, hogy múlt év nyara óta nem hallható a rádió közismert szünetjele. Sajnos úgy látszik, egyelőre tehetetlenek vagyunk, de Önhöz hasonlóan én is bízom benne, hogy változások fognak történni és visszkapjuk az elvesztett szabadságunkat.

Addig is a telefonomon az ismert szignál dallamai hallhatók, ha hív valaki. Ez két dologra jó. Egyrészt újra és újra emlékeztet a szabadságvágyunkra, másrészt, aki nem tudná, hogy éppen mit hall (sajnos ilyen is akad szép számmal), annak alkalmam nyílik arra, hogy elmagyarázzam ennek a fontosságát.

Mellékelve elküldöm Önnek is, hátha kedvet kap arra, hogy telepítse a telefonjára csengőhangként.

Barátsággal

Kele Attila, Lajosmizséről

✱

...nagy érdeklődéssel olvastam a Nemzeti Hírhálón ma megjelent Magyar Rádióhoz írt nyílt levelüket.

Kérem, fogadja őszinte elismerésemet nagyszerű írásukért, amelynek minden gondolatával egyetérték.

Lesz még nemzetének felelős vezetése a Magyar Rádióknak, a közszolgálati Magyar TV-nek. Magyarországnak. Tegyük érte! Fogjunk össze! Úgy legyen! Isten áldja kezdeményezésüket.

„Éljen a magyar szabadság, éljen a haza”

Dr. Feledy István, a Szent Korona szolgálója

✱

Tisztelt Dr. Kövesdy Pál Úr!

Nyílt levelüket megnyugvással olvastam: már hónapok óta birizgál engem is egy hasonló nyilatkozat közlése - nő, most már végre valakik megírták. Az emeregy-et hallgatva, szókincsem állandóan újabb és újabb „magyar” szóval gazdagodik, mint például: „emerrádiózenekar”, „emerkoncert”, ha jól idéztem emlékezetből... Igen helyesen cselekedtek és fogalmaztak: *ezeztől nem várhatunk érdemleges választ!* Csupán azt sajnálom, hogy a tudott okok miatt nem kerülhet a nagy nyilvánosság elé. Mert ugye az lenne a legjobb, ha e cikk hónapokig jelen lenne egy-két, milliók által olvasott újság oldalán. De hagyjuk az álmodozást!

Ha autóval beutazik az ember a csonkahnoba, máris olvashatja: *„Isten hozta Magyaror-*

szágban!”, továbbutazva elérheti Vas megye (vagy akármelyik megye) határát, ahol szintén évek óta áll a helytelen szöveg, miszerint: *„Isten hozta Vas megyében!”*. Lám, változnak az idők, Isten nevét már le kell írniok, mert így illik, de a hová? - hol? - kérdésre a helytelen választ nap mint nap halljuk a tévében és rádióban „mindent tudó és mindent megmondó” közéleti bohócoktól. Azoktól, akik felkötötték a divatos, kék csokornyakkendőt, ami azonban minden igyekezetük ellenére sem tudja eltakarni hiányos magyarműveltségüket.

Ezeket a dolgokat mindannyian tudjuk, az úgynevezett „Magyar” Tudományos Akadémia kellene felügyelje, fékezze, irányítsa és helyesbítse: intézményesen foglalkozzon a sajtó, rádió, távolbalátó (bocsánat, televízió) helyes és helytelen nyelvújító szerepével...Mi az, hogy az elszakított területek magyarsága a rádióból-televízióból kell értesüljön egy, csupán a csonkaországban használt és ezért számára eddig ismeretlen gyönyörű magyar szóról, mint például: *„elkürtük” ???* Vagy például, hogy szövegekben majd minden alkalommal elfelejtik a kérdő mondat végére tenni a kérdőjelet! A trágár, ocsmány szavak tömegéről ne is beszéljünk, hisz ez is tökéletesen jellemzi az azt használó plebs-et.

Nó, itt zárom rövid levelemet, Isten áldását kérve tevékenységükhöz! A magyar feltámadás reményében szeretettel üdvözlöm Mindannyiukat

v. szárazajtai Bakó Árpád, Senden

✱

Alulírott, én is csatlakozom a fenti dokumentumhoz.

Zsoldos János, Balatonmáriafürdő

✱

Tisztelt Magyar Honfitársaim, Rádióhallgatók!

Nagyon a szívemből szóltak!

Magam „szélsőséges kirekesztő” lévén, a televíziót már 1994-ben kirekesztettem az életemből, rádióhallgató - és a hallottakon folyamatosan bosszankodó és szomorkodó ember vagyok.

Rendszeresen küldök ilyen üzeneteket az sms-számra (vajon véletlen a sátáni 666-os végződés?): „A magyar nemzeti főadó beszélt nyelve mellett az énekelt nyelv is főleg magyar kellene, hogy legyen az angol helyett. Hogy mindenki érthesse.” Az eredményt naponta halljuk.

Most már a beszélt nyelv is egyre förtelmesebb: Vizi „Dünnögi” Dorotya, Ércfalvi „Elkent-Laza” András és sorolhatnám. Már az a ritka, aki szépen beszél. Sőt, már egész angol mondatok is elhangzanak hirdetésekben magyar fordítás nélkül, ami törvénybe is ütközik! Pl.: Ford - fil dö diförönsz. Vagy: Sevrolé - get ril! Tudatosan irtam fonetikusán, hiszen honfitársaink túlnyomó többsége így hallja - és így nem érti.

Dührohámot kapok a betűk angol kiejtésétől is, mely szintén egyre általánosabb.

Sajnos egészen biztosak lehetünk benne, hogy ezek a szörnyűségek nem véletlenek. Ennyi véletlen véletlenül egyszerre nem lehet véletlen. Egyre több lesz az angol, aztán majd a héber is.

Az ő országfoglalásukat készítik elő sátáni tökélyvel és következetességgel a száláscsinálók. Olyan fokozatosan, alattomosan történik ez a változás, hogy honfitársaink jó része már nem is érti, miért háborodunk föl azon, hogy Magyarországon, ahol magyar a hivatalos nyelv, a Magyar Rádió magyaroknak szóló adásában szinte kizárólag angolul énekelnek?! Nekik már ez a természetes. Azon ütköznenek meg, ha magyar népdalt hallanának. Mert az aztán teljesen ki van rekesztve. Egy időben számítógépen hallgattam a Lánchíd Rádiót, ahol a régi, szépen beszélő Kossuth-os bemondókat is hallani, de a zenék 3/4-e ott is angol. Ezt kifogásoló levelemre azt válaszolta az egyik vezető, hogy hosszas töprengés után döntöttek a zeneszámok ilyen aránya mellett, hogy a műsort „ők is hallgassák!” Természetesen nem írta, kiket ért „ők” alatt.

Egy vigaszom van: ebben a jobb sorsra érdemes országban már annyira képtelen, annyira a feje tetejére állt minden, hogy ez így már sokáig nem tarthat. Sajnos annak van nagyobb esélye, hogy végleg bennszülött „palesztinok” leszünk saját hazánkban, és az idegen új honfoglalók nyíltan is átveszik a hatalmat, miként azt múlt ős óta Simon Peresztől tudjuk: „Fölvásároljuk Manhattant, Lengyelországot és Magyarországot.”

De amíg vagyunk néhányan, akik csak azért se adjuk fel, addig még marad egy csepp remény. Soha nem tudhatjuk, mit hoz a következő nap...

Kérem gondolkozzanak azon, hogy bíróságához is fordulhatnánk sérelmeinkkel: a

magyar állampolgárok adóiból fönntartott közszolgálati rádió a magyar állampolgárok nyelvén sugározza saját állampolgárainak szóló adásait!! Mert mi ezt értjük.

Adjon Isten szebb jövőt mindannyiunknak!

Nagy Gergő, Gönyű

✱

A Nagykovácsi „gr. Tisza István” Nemzeti Kör egyetértését nyilvánítja ki a kezdeményezéssel, és csatlakozni kíván a tiltakozókhoz azzal a kiegészítéssel, hogy a Petőfi és a Bartók rádióban hasonló minőségrontó tendenciák tapasztalhatók. A Petőfi a legsilányabb kereskedelmi adókhöz hasonlóan nem értéket, hanem csak a divatnak megfelelő, ún. „közönségigény” szerinti bulvárstílussal-fecsegéssel tölti ki a kizárólag popzenei számok közti szüneteket.

Üdvözlettel: *Janits Béla, elnök*

✱

Az Erdélyi Magyarságért Alapítvány
Atzél Ferenc, elnök

✱

Tisztelt Elnök Úr!

Egyetérték és csatlakozom a nyílt levélhez. Egyúttal tiltakozom a gyűlölet ellen, az ellen, amit a magyarsággal művelnek a közélet, a demokrácia és a média szereplői, önszántukból, egyúttal Júdás- pénzért is. Ezt a mai modern világban csak Magyarországgal, a magyarokkal lehet megtenni, de attól az ugyanolyan bűn marad, mint a Holokauszt, tehát emberiség elleni bűncselekmény, ami nem évül el! (Kettős mérce ki-zárt!)

Valaki régen azt mondta: „ha nem megy az üzlet nem új bútort kell venni, hanem ki kell cserélni az alkalmazottakat”. Nos, a jelek szerint itt az idő erre a rádióban, közéletben és az Akadémián egyaránt! A közszereplés a tisztességgel legyen azonos, a Szentkorona elveinek megfelelően. Ideje, hogy felébredjen és saját kezébe vegye sorsát a magyar.

Üdvözlettel: *Dr. Szabó Zoltán, szívbébszeti aneszteziológus, Linköping - Svédország*

✱

Kedves Erdélyi Körök!

Teljesen egyetérték a nyílt levéllel. A mindennapi ócska kabarék, a krónikák elfogult, pocskék hangú műsorvezetőnője, a „szavak ereje” helyett a „hazugság ereje” címet viselhetné az egész tönkretett rádió. Borzasztó, hogy mindig találunk jó pénzért áru-
lókat ebben az országban. Az Önök felhívása korrekt, ezért adom a nevem.

Köszönettel: *Aradi Éva, keletkutató*

✱

Kiegészítés:

A megoldás nemzetközileg is abszurd mert:

1. A „Nagyvilág” számára az „Emeregy”, szótárképtelen. NULLA információt hordoz.

2. Az „Bartók/K/P Rádió, Budapest” minden szava információ ... a világhálón is.

Az „Emeregy” tehát nem a „szavak ereje”. Ez önmagában is egy nagy ... félrevezetés. Minden napszakban. Minden órában. Egyes adások tartalmáról nem is beszélve (Kivétel: Bartók Rádió, Bp.) Ez nem közszolgálat. Ez közbotrány. Kinek használ? Kinek árt? Minek használ? Minek árt?

*Dr. Szabó T. Attila
Szabó Edit Magdolna*

✱

Teljesen egyetérték a kezdeményezéssel. Eddig is sokáig vártunk.

Abszurdum, hogy eddig nem tiltakozott hatatosan senki. Mindent, ami magyarságunkra utal, ki akarják irtani, de legalábbis globalizálni és ellaposítani.

Üdvözlettel *G. Szabó Klára, Olaszország*

✱

A Borsos Miklós Művészetéért Alapítvány kuratóriuma egyetért az EKOSZ által a Magyar Rádióhoz intézett Nyílt levél tartalmával, és ezennel bejelenti csatlakozását.

Gyergyócsomafalva, 2008. 11. 22.

Borsos Géza József, elnök

✱

E módon csatlakozom nyílt levelükhöz, melyet a Magyar Rádió vezetéséhez küldtek. Annak tartalmával mindenben egyetértetek.

Rózsa Marianna

✱

Tisztelt Uraim!

Köszönöm megtisztelő soraikat, nyilatkozatukat, mellyel teljes mértékben egyetértetek. Engedjék meg, hogy bizonyítandó el-
küldjem Önöknek Leányfalun október 23-án elmondott beszédem szerkesztett változatát, melyben többek között én is szóvá tettem a Magyar Rádió elnevezését.

Leányfalu, 2008. november 25-én

Tisztelettel és őszinte nagyrabecsüléssel
Nyíri Csaba, polgármester

A levél vonatkozó részlete:

„Ötvenhatban, amikor abban a hitben voltunk, hogy szabadságharcunk győzedelmeskedett, azt mondta a Szabad Kossuth Rádió, hogy: hazudtunk reggel, hazudtunk délben, hazudtunk este! (Milyen ismerősen csengő szavak...) A Kossuth Rádió mondta, nem pedig az MR1 Kossuth. Mi az, hogy MR1, talán szégyellik kimondani, hogy MAGYAR RÁDIÓ?! Ezt még a legsötétebb rákosista-kádárlista diktatúrában sem merték megtenni. Akkor azt mondták, hogy Kossuth, Petőfi, Bartók Rádió Budapest, nem pedig, hogy MR1, MR2, vagy MR3. Innen üzenem kitalálójának Such György lánglelkű zseninek, hogy ettől kezdve nevezze magát MR0 Such Györgynek. Ennek legalább lenne értelme!”

Lapzártánk után nagyszámban jelentkeznek további csatlakozók. Írásaikat következő lapszámunkban adjuk majd közre, ill. a tiltakozásokat együtt juttatjuk majd el a köztársasági elnöki hivatalba.

Czegő Zoltán

Halotti beszéd

Seprődi Kiss Attila hamvai mellett

Amikor barátom s barátunk lelke valahol már megnyugodott, ha egyáltalán van nyugalom valahol az ilyen lélek számára annyi megcsalattatás után, akkor én váddal kiáltok a még halandók között: vajon megtettünk-e mindent azért, hogy teljesebb és gyümölcsözőbb legyen az Ő földi léte?

És most is a levegőbe beszélek, pusztába kiáltok azzal a kevés reménnyel, ami megmaradhatott, Seprődi Kiss Attila elmenetele után.

Émile Zola az igazság nevében kiáltott a gazemberek felé Franciaország nagy agóráján: Dreyfusst, az Ördög-szigetekre száműzött katonatisztet cítálta a bírák, a hazugság színe elé: j'accuse! Vádolok.

Kölcsey lelkében s fennhangon zengett az engesztelő szózat Berzsenyi sírjánál.

Oly korban élt néhai barátunk, amikor első és második hazájában is csupán a sírok mellé állott oda az igazság anyyala.

Itt vallom az utolsó szó jogán és kötelességével, hogy ez a mostani haza, melyben élt s dolgozott, családot alapított és melytől elbúcsúzott, egy ujját nem mozdította tehetsége kibontakozásáért, legalább a mások hasznára, a köz javára! Mert hiszen egyebet nem kért, csak hogy dolgozhasson.

Nem adtak neki módot.

Szilágyi Domokos költő fennhangon kiáltotta: élnem adjatok! Én itt mondom Önök előtt, fennhangon: vádoló az a menyve világot, amely a teremtésre, alkotásra született és fölkészült lelkeket fosztja meg ebbéli joguktól.

Rendezett, intézkedett éltében, nem is kevés sikerrel. Csak azt felednénk, hogy mit fojtottak belé! Csak azt, amit magával vitt!

A bennvaló, amelyben most állunk, pusztá volt és kihalt, olyan, akár a Föld Isten teremtő kedve előtt. Attila, aki csak könyveket forgatott addig, létrehozta a mostani állapotot. Mert teremtő kedve vala és az ő lelke lebegett a pusztaság fölött.

A teremtő, a munkáló ember, a *homo faber* most lehet a legelső Teremtő Úr dékánja valahol. És félve kérdezem, szagató hiányérzetünkben: és velünk mi leszen? Velünk, kik még mindig halandók vagyunk?

Igen, hogyne, bátraknak kell lennünk, mert hiszen ránk maradt a folytatás, folytatni a léte, míg föl nem bukunk magunk is. Az élet szent okokból élni akar, kiáltotta kétségbeesetten Ady - a másik erdélyi - Szilágyinak, Kiss Attilának, aki nem adta föl sosem az Ige kötelezvényét.

Az élet egyszeri. Így hát azt sem tudjuk folytatni, amit Kiss Attila abbahagyott. Amit csak ő tehetett volna meg, azt nem lehet befejezni. Hát miféle törvények szerint élünk? Megfejtethetlen.

Az igaz, hogy ennél szebb életet nem ismerünk. A többi ígért. A többi az alkotó s teremteni vágyó ember dolga.

Fiára nézek: volt kincse a néhainak. „Szíve meghasada s a föld is alatta” – emlékezem a balladára. Asszonyát már csak az egzek, ha meg tudják vigasztalni.

Kopfját faragott számukra, amott állanak, ölelkezve. Készült elkészíteni az enyémet is. Nem ő késett el, hanem én. Azt sem érte meg, hogy ismét otthon, a városában, s a városomban fogadhatnám, borral a küszöbön.

Embernek nincs annyi ereje, hogy feledtesse a fájdalmat velünk. Apja hittantanár, nagy tudású volt. Hát hová leve az a hit s megújul-e bennünk, elmaradozókkal? Anyja a magyar népköltészet kutató tanára -, és most eleresztettük sudár fiukat! Gyülekező lehet valahol, nagy gyülekező.

„Nem tudjuk, közülünk

majd ki, hogyan hal meg,

zoltárt mond fölöttünk Szenczi Molnár Albert” – állom, íme, verssoraimmal, soromra várva. Emlékét őrzöm, hurcolom.

2008. augusztus 31. – Budatétény

v. Seprődi Kiss Attila Töhötöm

1941. február 17-én született Háromszéken; Sepsiszentgyörgyön.

Édesapja református lelképásztor, vallás-tanár a Székely Mikó Kollégiumban; édesanyja magyar, történelem, zene szakos tanárnő.

Az elemi iskola elvégzése után három év román iskola következett - a nyelv elsajátítása végett - majd a Székely Mikó Kollégiumban végzett egy év nagyszabású német nyelvű osztályisméltés közbeiktatásával, mert szülei úgy vélték, hogy Erdélyben három nyelv ismerete nélkül nem lehet élni.

Az érettségi után pár hónapot a Székely Népi Együttesnél dolgozott, mint népitáncos, majd felvételt nyert a „Szentgyörgyi István” Színművészeti Akadémia színész szakára.

1963-ban végzett, tanárai: Delly Ferenc, Kovács György, Lohászki Lóránd, Tarr László.

1963-66 között színész volt a Sepsiszentgyörgyi Állami Magyar Színháznál.

1966-ban beiratkozott a Bukaresti „I.L.Caragiale” Film és Színművészeti Akadémia rendezői szakára. II. éves vizsgarendezései: Madách: Az ember tragédiája. I-IV. kép. (Első ízben szólal meg Madách román nyelven.)

1968, Sepsiszentgyörgy. III. éves vizsgarendezés: Miloslav Krlezsa: Agónia.

Államvizsga-rendezése: Tömöri Péter: A pipacsok halála. Az előadás a Román

Nemzeti Színházi Fesztiválon elnyeri a *Debütáns Rendező* díját.

1970-től 1985-ig rendező volt a Sepsiszentgyörgyi Állami Magyar Színháznál. Mindent rendezett, amit egy kisváros heterogén közönsége, igényelt: drámát, vígjátékot, zenés-vígjátékot.

Fontosabb rendezései: Csávossy György: Édes méreg. (Ösbem). Ibsen: Peer Gynt. Calderon: A zalameai bíró. Kiss László - Fejér Gyula: Fészekrakók. (Ösbem). Joseph Heller: Megbombáztuk New Havent. (Orsz. bem). Illyés Gyula: Dupla vagy semmi. (Orsz. bem). Tamási Áron: Tündöklő Jeromos. Dürrenmatt: Az öreg hölgy látogatása. G. Ciprian: Gácsérfej. Tamási Áron: Hegyi patak. Tompa Miklóssal közösen. I.L.Caragiale: Farsang. Antonio Buiero Valjeho: Az alapítvány. Deák Tamás: A hadgyakorlat. Alain Ayckburn: Nálunk, nálatok, náluk... Csiki László: A nagypapa látni akar benneteket. (Ösbemutató). A II. Nemzetiségi Kollokvium rendezői nagydíjas előadása. I.L. Caragiale: Az elveszett levél. Csurka István: Ház mestersírató. I. L. Caragiale: Zűrzavaros éjszaka. Sütő András: Szuzai mennyegző. N.R. Erdmann: Az öngyilkos. Mrozek: Emigránsok.

Mivel a hatalom lehetetlenné tette működését - díszleteket tiltottak be, mikor már előadást nem lehetett! - áttelepült Magyarországra, nyolcvannégy éves anyjával.

1985-től Magyarországon élt. A Kecskeméti Katona József Színház rendezője volt 1990-ig.

1988-90-ig a Ciróka Bábszínházat vezette, mint művészeti vezető. Sütő András: Kalandozások Ihajcsuhajdiában rendezése díjat nyert Wroclawban.

Vendégrendezések:

Sepsiszentgyörgy. Harsányi Zsolt: A boldond Asvayné. Csurka István: Döglött aknák. Temesvári: Csurka István: Deficit. Marosvásárhely. Sütő András: Álomkommandó. Kolozsvár: N. R. Erdmann: Az öngyilkos. Erkel: Hunyadi László (Opera). Komárom. Kocsis István: Árpádházi Szent Margit. Csurka István: Deficit. Miskolc. Dumas: A kaméliás hölgy. Eger: I.L.Caragiale: Az elveszett levél.

Rendszeresen dolgozott a Magyar Rádióknak; rádióra alkalmazta és rendezte Páskándi, Sütő, Csiki László, Marin Sorescu műveit

1992-től a Duna Televízió színházi tanácsadója volt, majd dokumentumfilmeket rendezett, melyek nagyrészt színészpórtrek voltak erdélyi kollégáiról, készített filmeket erdélyi színházakról, stb.

A legjobban sikerülteknek tartotta a Nagyanyáink feredői, illetve a Haldokló emlékezet c. filmjeit, valamint Páskándi Géza Árnékban c. művéből készült fikcióját.

Ragyogott egy csillag

Dr. Asztalos Béla Iván medgyesi főorvos emlékére

Tamásihoz, Nyíróhöz, Adyhoz, Reményikhez menekül az erdélyi magyar bánatában, náluk keresve vigasztalást, gyámolítást, reményt.

Ez év november elsején délben másképp szóltak a harangok mint máskor, és bár sütött a nap, el nem tudta oszlatni a szívünkbe, lelkünkbe költözött sötétséget. Megrendülve búcsúzott a nagy tömeg Asztalos doktortól, aki 73 évesen lépett az örökkévalóságba. Temettük az Embert, temettük az Orvost, aki közel fél évszázadon át volt a szórvány magyar és mindenki más beteg támasza, segítője, testi-lelki gyógyvívója.

Azon szerencsések közé tartozott, akik a marosvásárhelyi OGYI vírágkorában végezték tanulmányaikat – anyanyelven -, olyan alapot és indítást kapván, mely csúcsra törő pályafutást biztosított számára, olyan kortárs kollegák mellett, mint Péter István, Kerekes Gáspár, Nagy Béla, Kacsó Elek, Zajzon Antal, Kövesdy Pál, Lázár György, Kátay László... Megadatott neki a siker és az öröm magassága, de a szenvedés mélysége is, különös kegyelemként pedig egy olyan élettárs, Adélka, kit csak Erdély nagyszonyjai között említhetünk. Példaként

áll előttünk családja: gyermekei, unokái, menyé-veje szeretete iránta, kik mindig találtak módot arra, hogy megszépítsék napjait.

Kiváló diagnosztaként pontosan félmérte helyzetét, és aki ezerszer is szembenézett a halállal, a sajátjával is így tett, a Madách-i küzdelem és bizalom keresztényi jegyében. Külön kitüntetés volt sokunk számára a bizalom és barátság, amivel minket megajándékozott. Széleskörű műveltsége a legegyszerűbb társalgást is élménnyé varázsolta.

Ragyogó csillag volt, aki hullócsillagként távozott, de előbb felmutatta nekünk a szakmai és emberi méltóság nagyszerű ismérveit, és tette, amit tennie kellett, a legmagasabb szinten. Ezt örököltük tőle, és ezért nem fogjuk elfelejteni őt. Hisszük, reméljük, hogy ad még a mindenható Gondviselés ilyen embereket Erdély árva népének. Imádkozunk, hogy így legyen, őt pedig fogadja be az örök élet dicsőségébe, az örök nyugalom hazájába. ✍️ Búzás Árpád, Medgyes

Szívbéli jó barátjától, az élet harcosától, az igaz magyartól búcsúzik a viszontlátás reményében... a szerkesztő.

Kamenitzky Antal

ERDÉLY ELKÖSZÖN

Nem bámulom én Ond vezért,
bronzból, ha van, magas lován.
Petőfi lobban csak felém,
s Nagy Imre arca, tétován.

A múlt undorral néz reánk.
Hajnal van s nincsen ébredés.
Nincs több romantikus magyar:
új nemzedék, új tévedés.

Megkérgesül vagy felpuhul.
A taplószív rebben puhán,
s az Isten pénzzé változott
és pózol erős valután.

Bűnné fajul a szerelem,
a szex úgy buggyan, mint a genny,
az ábránd sántán kóborol
és mérgező az anyatej.

Csak kavarog, mint rossz gyomor
a sárkánnyá hízlalt jelen,
melynek áldozni nincs szűzünk,
Moslékot nyal a lelkeken.

Kiráznám magamból e kort,
mint szőrükből a port kutyák,
széthordanám a talpamon.
Nyalják fel sóként ősuták!

Képzelttem csak szerelmemet,
idős vagyok s szabad talán.
Érzem a semmi hószagát,
őszömnek hűvös hajnalán.

És Erdély lassan elköszön,
nem koldul népének torán,
kilobban nyugat bíborán.
Borús a Balkán-éj, román.

2008. október 5.

Kocsis (Tunyogi Csapó) Gábor

Karácsonyi zsoltár

Mert ma
ha soha máskor
ma diadalének a sírás
és a fagy pengéje fehér szirmokat hullat
hivatalból csaholó kutyái a fájdalomnak
behúzott farokkal sündörögnek
a ma asztaláról hulló morzsát
nyűszítve szimatolják
üvegkoporsókban elmúlt évek
eleven virágszemet nyitnak
tündöklő díszül
a szabadon kóborló égi fenyőknak
s ím emelkednek a megkopott szívek
hogy térdet hajtsanak szerelmesen
ó nevessetek tisztán szabadon
mert igen ma van
ma van térde a szívnek
kis lángok szárnyán libegve
az árny is fénné álmódja magát
s az arc fölött gondjaink szántóföldje
glóriává fényesül
a homlok

Ó ma
ha soha máskor
ma diadalének a sírás
szivárvány-legyezővel az égre visszalövell
mi gondja véle
hogy az éjszakában
gyermekgyilkos zsoldosok lábai dübörögnek